

Soms is de beste hulp
aan een atleet:
géén hulp bieden!

INHOUDSOPGAVE

1	DANKBETUIGING	5
2	INLEIDING	6
2.1	Onderzoeksvraag	6
2.2	Uitleg doel	6
2.3	Gebruikte begrippen	7
2.4	Gebruikte methoden	7
3	CHRONOLOGISCH VERSLAG	8
3.1	De eerste jaren	8
3.2	De jaren twintig. De wil is er maar de resultaten	11
3.3	De periode tot aan de Tweede Wereldoorlog	14
3.4	Tijdens de Tweede Wereldoorlog	16
3.5	Na de Tweede Wereldoorlog en de jaren vijftig	17
3.6	De jaren zestig	20
3.7	De jaren zeventig, het roer moet om	23
3.8	De jaren tachtig, het wordt serieus	27
3.9	De jaren negentig	33
3.10	Een belangrijk tussendoortje	35
3.11	De eenentwintigste eeuw: eindelijk gaat de Unie scoren!	38
4	CONCLUSIES	41
5	SLOTWOORD	45
	BRONNEN	48

1 DANKBETUIGING

In beeld is gebracht de ontwikkeling van de begeleiding van topatleten door de jaren heen. Hoewel dit werkstuk 'in opdracht' en ten bate van de Stichting Atletiek Erfgoed is geschreven, hebben de bronnen waarover de Stichting beschikt zeer bijgedragen aan het schrijven hiervan. Ook hebben prettig verlopen gesprekken geholpen om een beter zicht op te leveren op wat door alle mensen die zijn geconsulteerd, is gerealiseerd. Het betreft gesprekken met nog in leven zijnde voormalige technisch coördinatoren, technisch directeuren, evenals een trainer op locatie in het land, waar ook een grote inzet is getoond om atleten tot topniveau te helpen ontwikkelen, plus enkele gesprekken met voormalige topatleten. Hun bijdrage is in grote dank ontvangen!

Na voltooiing van het concept hebben meerdere meelezers zich daarover gebogen. Hun kritische opmerkingen zijn als zeer waardevol ervaren.

2 INLEIDING

Overall waar in het vervolg mannelijke benamingen gebruikt zijn, wordt elk door de maatschappij erkend gender bedoeld. Hoewel er door de jaren heen maar heel weinig niet-mannen actief zijn geweest in de technische leiding bij de Atletiekunie.

2.1 Onderzoeksvraag

Op welke wijze droeg in het verleden, en draagt de Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie tot en met heden bij aan het scheppen van een topsportklimaat en het leveren van voorwaarden plus middelen om daarmee de ontwikkeling van de begeleiding van topatleten te bevorderen?

Hierbij wordt overigens niet of nauwelijks een relatie gelegd met de ontwikkeling van de ledenaantallen. Net zo min met de ontwikkeling van het budget algemeen of specifiek het budget voor topsport.

Dit voor zover deze factoren in de verschillende perioden van invloed zouden kunnen zijn.

2.2 Uitleg doel

Dit werkstuk is een tijdsgebonden, beschrijvend en waar mogelijk verklarend onderzoek naar de manier waarop de Atletiekunie genoemde atleten bijstaat om te presteren. Natuurlijk is veel materiaal dat hierin is verwerkt al in het bezit van de Stichting, maar dat is in meerdere bronnen opgeslagen. Door het bijeen te brengen en tevens gebruik te maken van andere beschikbare bronnen wordt een duidelijker beeld over dit specifieke onderwerp verkregen.

De Stichting Atletiek Erfgoed heeft drie doelstellingen te weten

- de geschiedenis van de Atletiekunie bewaren en waar nog nodig aanvullen;
- vragen 'uit het land' beantwoorden;
- historisch onderzoek plegen.

In het kader van het derde punt is dit werkstuk naar de ontwikkeling van de topatletiek en de begeleiding van atleten tot stand gekomen.

Zonder het eigen unieke talent kan geen atleet een topatleet worden. Maar daarom moest hij eerst lid van een vereniging worden, naar een accommodatie waarop hij leerde trainen onder leiding van -gespecialiseerde- trainers en later ook (para-)medici en andere begeleiders die dienstbaar kunnen zijn aan het werken naar een topprestatie. Waar een atleet vroeger nog zonder veel hulp 'omhoog kon vallen' lukt een carrière als topsporter tegenwoordig niet meer zonder de voorzieningen die het NOC*NSF biedt, het ministerie waar sport onder valt, evenals het bedrijfsleven. En dan moeten er ook nog instanties zijn die internationale topwedstrijden, in ons geval Europese kampioenschappen, wereldkampioenschappen en Olympische Spelen organiseren. Wanneer dat allemaal goed is ingevuld, is het nog maar de vraag of succes dan maakbaar is. Het staat wel vast dat als die voorwaarden goed aanwezig zijn, het scoren van resultaten beïnvloedbaar is.

Tot het eind van de zeventiger jaren van de vorige eeuw hield de Atletiekunie zich vooral bezig met het bevorderen van een goed ontwikkeld breedtesportklimaat, waaruit 'vanzelf' van tijd tot tijd een topsporter boven kwam drijven. Dankzij natuurlijk de eigen mogelijkheden, 'drive' en enkele fanatieke trainers, begeleiders en andere kaderleden van de Atletiekunie die eraan mee wilden helpen. Vooral sinds de jaren negentig professionaliseerde de topsport, stap voor stap tot het huidige niveau.

Topsporters verlangen van elk van de instanties waar zij mee te maken hebben, dus zeker ook van de Atletiekunie, zowel structuur, stabiliteit, transparantie, als inspraak. Plus een goede communicatie! Eigenlijk zou dit als voetnoot onderaan op elke bladzijde moeten staan. Om er steeds aan herinnerd te worden en te realiseren, hoever 'de Atletiekunie' daar ondanks alle goede bedoelingen heel lang van verwijderd is gebleven. Hoewel natuurlijk ook de tijdgeest een rol van betekenis speelde want niet voor niets heette de wereldbond vanaf 1912 tot 2001 International **Amateur** Athletic Federation.

Waarna 'amateur' uit de naam verdween en deze veranderd werd in 'International Association of Athletics Federations'. Dit als bewijs dat de sport sindsdien duidelijk aan een professionaliseringsproces bezig was. (Sinds 2019 is de naam nogmaals veranderd, nu in 'World Athletics'.)

2.3 De naamgeving

In de loop der tijd is zowel de spelling van de officiële naam, als van de roepnaam meermalen veranderd. In dit werkstuk is steeds de huidige roepnaam 'Atletiekunie' gebruikt.

Onder Atletiekunie wordt verstaan de

- Nederlandsche Athletiek Unie (NAU), tot 1926,
  - De Koninklijke Nederlandsche Athletiek Unie (K.N.A.U.),
  - dan door een spellingswijziging van het Nederlands: Koninklijke Nederlandse Athletiek Unie (eerst afgekort als K.N.A.U., dan KNAU.)
- Sinds 2007 wordt 'Atletiekunie' als roepnaam gebruikt.

NB: Voordat op 28 april 1901 de NAU werd opgericht, bestonden de Nederlandsche Voetbal en Athletiek Bond (NV&AB), vanaf 1889 en dan de daarvan afgesplitste Nederlandsche Athletiek Bond 1895-1901.

Meer dan enkele verenigingen die zich zo organiseerden en -bij voldoende deelname- wat wedstrijden organiseerden; die vervolgens al snel ruzie zochten met de rijkere voetbaltak en zelf een chronisch geldgebrek hadden, leverden die bonden niet op. Enthousiasmeren van de atletieksport bleek vooral de drijfveer om het met elkaar uit te houden.

2.4 Gebruikte middelen

Gegevens zijn met name verzameld door vanaf 1901 (oprichting van de Nederlandsche Athletiek Unie) tot en met begin 2023 te zoeken in de volgende bronnen:

- jaarverslagen van
het Atletiekuniebestuur
de (nationale) technische commissie van de Atletiekunie
(hoe die ook genoemd werd),
- tijdschriften, vooral
Sport in Beeld
en de Atletiekwereld,
- diverse publicaties,
- internet
- interviews met nog in leven zijnde voormalige technisch coördinatoren/directeuren
- een interview met de aanvoerder van de technische staf van de vereniging ARV Ilion in Zoetermeer
- plus enkele gesprekken met voormalige topatleten.

3 CHRONOLOGISCH VERSLAG

3.1 De eerste jaren

Uit handgeschreven verslagen van het bestuur van de Atletiekunie bleek:

Aanvankelijk werden *alle* voorkomende zaken in de vergadering van het algemeen bestuur van de Atletiekunie besproken en besloten, met als gevolg dat op de Olympische Spelen in 1908 door uitgezonden Nederlandse atleten helemaal niets gepresteerd werd. Pieter Willem Scharroo, die later Atletiekunievoorzitter werd als opvolger van de eerste: Willem Hartmann, sprak zelfs van een fiasco! Regelmatig schoven de leden van de Reglementen Commissie aan. Er waren meer commissies zoals een Record Commissie, een Propaganda Commissie, een Militaire Commissie en een Medisch Commissaris.

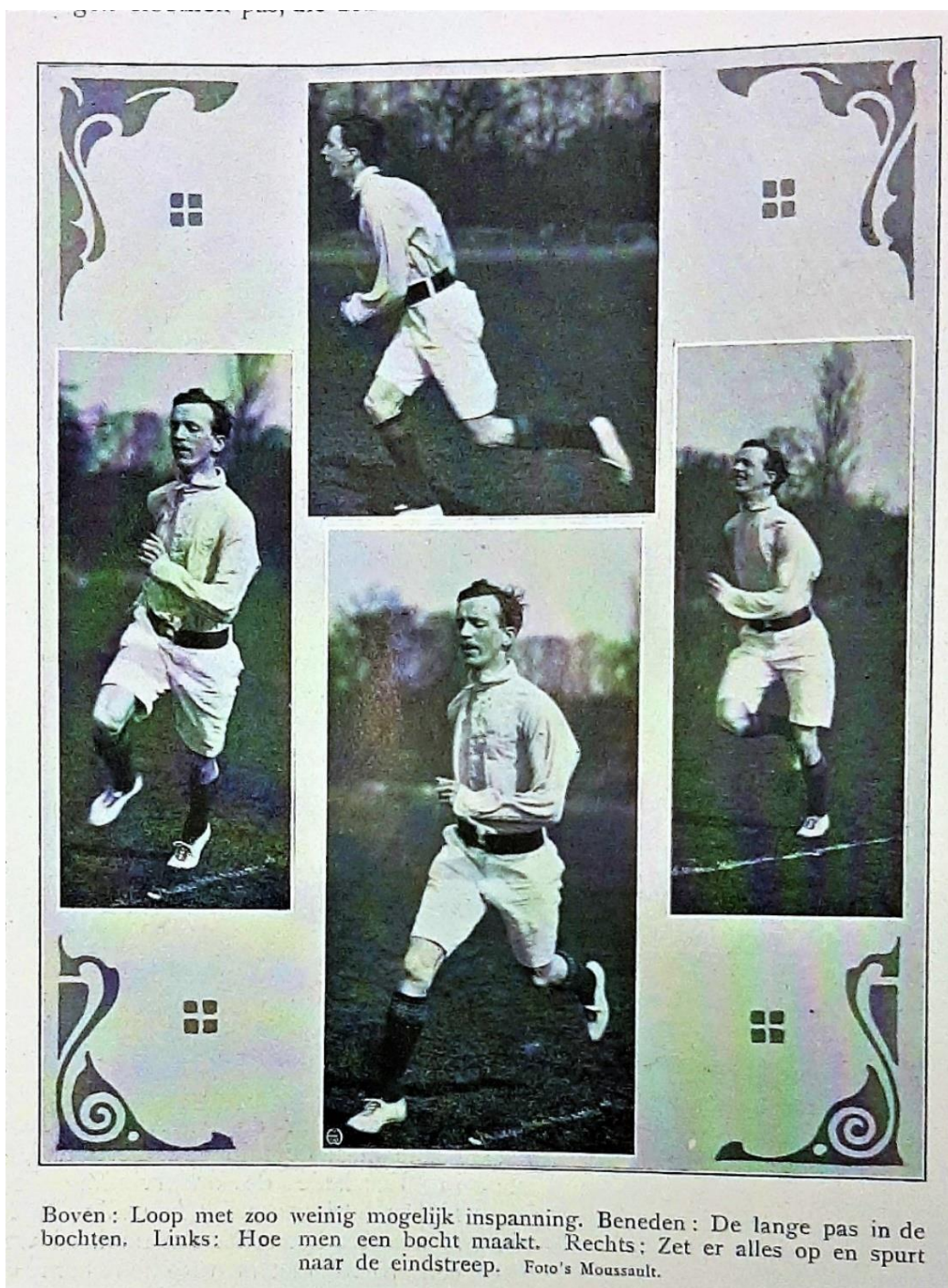
In zulke vergaderingen met de Reglementen Commissie werd bijvoorbeeld in 1909 vastgesteld welke functionarissen als jurylid zouden optreden bij een wedstrijd met buitenlandse deelname. Niet alleen de 1^e en 2^e voorzitter-kamprichter, zoals deze functionarissen toen genoemd werden, nu de wedstrijdleader en scheidsrechter(s), maar ook de tijdwaarnemers, leden (voor het jureren bij de diverse technische onderdelen), baancommissarissen en zelfs een zogenaamde 'nummercommissaris' (iemand die de startnummers uitreikte?) werden door het Atletiekuniebestuur benoemd. Tevens was men het er over eens aan de Nederlandsche Wielers Bond te vragen om een op dezelfde dag geplande wegwielerwedstrijd te verplaatsen, zodat beide evenementen voldoende toeschouwers naar zich toe konden trekken. Maar wie bepaalde hoe het team atleten zou worden samengesteld? Geen woord erover, dus kennelijk ook het bestuur.

Desondanks hield men zich wel bezig met -de techniek van- top wedstrijdathletiek. Zoals blijkt uit dit artikel in Sport en Beeld in 1908:

Van Heerdt gebruikt op de kwart-mijl den staande, op de kortere afstanden den knielenden start. Hij beschouwt dus ook den Amerikaanschen start als de snelste en zekerste. Na het schot komt de strijd om een goede positie. Welke positie de beste is? Heb je je zorgvuldig getraind, voel je, dat je in uitmuntende conditie bent, en is de baan mooi en met gemakkelijke bochten, sprint dan al wat je kunt weg en neem de leiding. Zoo'n spurtje van een meter of vijftig zal je niet hinderen, wanneer je je hoofd bij 't werk houdt, en zoo gauw je de leiding hebt, overgaat tot den langen, zwaaienden kwartmijlgang, die met weinig moeite een flinke snelheid geeft. Van Heerdt is een goed voorbeeld van dezen pas. Houdt dien gang dan vol en neem de bochten zoo zuiver mogelijk. Let op de houding van Van Heerdt bij 't ingaan van de bocht, zijn arm- en beenbeweging. Hij werkt met zijn hele body. Zijn buitengewoon lange pas in de bocht stelt hem in staat een harden gang te houden en al zijn aandacht te wijden aan 't zuiver nemen der bocht, voor een kwart-mijler een van de hoofdvereischten, wil hij succes hebben. De laatste bocht toch is het kritieke punt in dit wedstrijdnummer. Iedere looper krijgt een gevoel van afgematheid, wanneer hij een 300 M. achter den rug heeft. Zelfs Long, de wereldrecordhouder, had hiermee te kampen en dat nog wel op een rechte baan. Zooveel te grooter is den moeilijkheid voor den wedstrijdlooper, die zijn zenuwen in bedwang moet houden, de bocht zuiver moet nemen, terwijl de vermoeienis zijn geestelijk en lichamelijk evenwicht dreigt te verstoren. Eenmaal op 't rechte eind gekomen, moet men er alles op zetten en naar de eindstreep spurten. Zijt ge niet zorgvuldig getraind en niet in conditie, dan is het beter de kwart niet te loopen, want dan zal de laatste honderd meter een even hooge berg blijken te zijn. Is de baan slecht, dan moet men een afwachtende houding aannemen en zorgen, dat men niet ingesloten wordt. Begin dan dadelijk met een kwart-mijl pas en probeer te winnen met een scherpe spurt.

Ter verduidelijking waren foto's toegevoegd:

Boven: Loop met zoo weinig mogelijk inspanning. Beneden: De lange pas in de bochten. Links: Hoe men een bocht maakt. Rechts: Zet er alles op en spurt naar de eindstreep. Foto's Moussault.

In de bestuursvergadering van november 1909 werd, om het niveau te verhogen, besloten dat atleten op een van de volgende onderdelen een diploma zouden ontvangen indien zij beter presteerden dan

- 100 meter hardlopen in 12.0",
- 200 meter in 26",
- 800 meter in 2'18",
- 1609 meter in 5'15",
- verspringen verder dan 5.50 meter,
- hoogspringen zonder aanloop 1.10 meter of hoger.

Kortom, aan een technische commissie, laat staan een trainingscoördinator of - directeur was tot dan totaal geen behoefte.

Desondanks: 2 juli 1911, de eerste interland in Rotterdam (terrein V.O.C.), Nederland - België.

Eerst in 1913 werd een Technisch Commissie opgericht. Hoewel de naam anders suggereert dan de invulling waarmaakte: het bleek veel meer een reglementen commissie te zijn waarvan Herman van Leeuwen voorzitter was en Gerard Burger, J. Hoogveld, C.F. Kellenbach en A.J. Bronkhorst (secretaris) leden.

3.2 De jaren twintig. De wil is er maar resultaten .....

De Technische Commissie, waarin intussen J.W. Meier de plaats had ingenomen van A.J. Bronkhorst, had eisen opgesteld waaraan moest worden voldaan om deel te kunnen nemen aan de Olympische Spelen van 1920, in Antwerpen. Die eisen waren scherp, té scherp meenden velen. In de Jaarlijkse Algemene Vergadering van de Atletiekunie werd er driekwart van de tijd die de vergadering duurde over dit onderwerp gediscussieerd! Hoewel de Technische Commissie niets toezegde, bleek uiteindelijk, bij de definitieve aanwijzingen toch, dat de Technische Commissie -deels- aan de wens van de vergadering tegemoet was gekomen en werden meer atleten uitgezonden dan aanvankelijk was voorgenomen. Eerst na afloop van de Spelen werd algemeen erkend, dat de oorspronkelijke eisen volkomen terecht waren. Slechts het touwtrekteam dat zilver scoorde (er werd toen nog geen verschil gemaakt tussen de zware -nu krachtsporten- en lichte atletiek); de 17-jarige Ad Paulen die op de 800 meter een finaleplaats behaalde (werd daarin zevende) en de Nationale Estafetteploeg (noemen we nu 4x100 meter), die bestond uit Rinus van den Berge, Jaap Boot, Harry Broos en Jan de Vries, konden in dit internationale veld meekomen.

NB: secretaris Meier groeide in de loop der jaren uit tot een internationaal opererende erkende grootheid in de technische commissie van de in 1912 opgerichte International Amateur Athletic Federation (IAAF).

Vanaf 1922 presenteert de Technische Commissie voor het eerst een eigen verslag in het boekwerkje: Jaarverslagen over het jaar ....., Eruit bleek, dat de Commissie zich met name intensief bezig hield met juryzaken en opleidingen.

Ernie Hjertberg, de eerste coach van de 'Nederlandsche atletiekwereld' begon in 1923 met zijn werkzaamheden om de atletiekbeoefening in ons land op een hoger niveau te brengen. Dat gebeurde op een breed terrein: een efficiënte terreininrichting, het samenstellen van aantrekkelijke wedstrijdprogramma's, het véél meer aandacht schenken aan de estafette (wat resulteerde in een evenaring van het wereldrecord in de serie van de Olympische Spelen in Parijs, hoewel dat in een van de volgende series al weer ruim verbeterd werd door andere landen), het intensief organiseren van dualmeets tussen verenigingen om daarmee een veel breder wedstrijd aanbod te krijgen, en natuurlijk ook en vooral: hoe train je het best op de verschillende onderdelen? Ondanks zijn enorme inzet en inbreng, soms gepaard gaand met een geprikkelde houding omdat hij méér wilde dan waar hij ruimte voor kreeg, nam het bestuur al in 1924 afscheid van hem.... zonder afscheid te nemen. Ook de kranten spraken daar schande van en loofden de atleten die met een enorm brok in de keel wél afscheid namen en die dankbaar waren voor al wat hij voor hen had betekend.

Ook atleten die niet naar de centrale trainingen konden komen, werden door Hjertberg niet vergeten. Hij stelde voor hen trainingsvoorschriften op die hij door de Atletiekunie liet bezorgen bij belanghebbenden. Als voorbeeld op de volgende bladzijde een kopie van de inleiding en van een trainingsopzet voor sprinters maar zo had hij voor alle looponderdelen een opzet gemaakt.

Voor het springen en werpen waren de voorschriften veel minder duidelijk:

"Beoefenaars van springnummers moeten deze niet meer dan twee dagen per week trainen. De andere dagen kunnen zij wijden aan werpen.

Speerwerpen niet meer dan drie dagen in de week en een aanzienlijk deel daarvan slechts met driekwart inspanning. De andere werpnummers kunnen op vijf dagen in de week beoefend worden, wanneer het trainen niet te zwaar geschiedt."

Niets over techniek maar het is wel positief dat Hjertberg duidelijk (té duidelijk?) voor overbelasting waakte zoals blijkt uit deze trainingsvoorschriften:

ATHLETIEK-TRAINING.

VOORSCHRIFTEN VAN HJERTBERG.

De heer Hjertberg verzoekt ons publicatie van onderstaande trainingsvoorschriften, ten behoeve van hen, die op het oogenblik niet in de gelegenheid zijn van zijn leiding gebruik te maken.

Voordat men overgaat tot training, voor welk onderdeel der atletiek ook, verdient het aanbeveling een afstand van ongeveer 3 à 400 meter te loopen met den bekenden veerkrachtigen pas, die alle atleten kennen en waarbij men dus niet in de gewone hardloopbeweging vervalt. In het Engelsch noemt men dit „warming up”, wat met weinig woorden zeer goed de bedoeling weergeeft.

Het hieronder volgende schema kan, wat de dagen betreft waarop getraind wordt, willekeurig veranderd worden, ook in dier voege, dat vijf achtereenvolgende dagen gekozen worden. Men bepale zich echter tot vijf dagen per week.

100 EN 200 METER.

- Maandag: Starten. 3 × 30 tot 40 meter op $\frac{1}{2}$ snelheid.
3 × 30 tot 50 meter op $\frac{3}{4}$ snelheid.
2 × 75 meter op $\frac{3}{4}$ snelheid.
- Dinsdag: Starten 3 × 30 tot 40 meter op $\frac{1}{2}$ snelheid.
Trainen in de bocht 3 à 4 × 40 tot 50 meter op $\frac{3}{4}$ snelheid.
- Woensdag: Starten. 3 × 30 tot 40 meter op $\frac{1}{2}$ snelheid.
150 meter op $\frac{3}{4}$ snelheid.
- Vrijdag: Starten. 3 × 30 tot 40 meter op $\frac{1}{2}$ snelheid.
Trainen voor estafette. (Zie hieronder).
- Zaterdag: Starten. 3 × 30 tot 40 meter op $\frac{1}{2}$ snelheid.
250 meter op $\frac{3}{4}$ snelheid.

NB: Wat zou hij met het verschil tussen $\frac{1}{2}$ en $\frac{3}{4}$ snelheid bedoeld hebben?

'Centrale trainingen' ter voorbereiding op de komende Olympisch Spelen lagen na het vertrek van Hjertberg enige tijd stil. Tot een opvolger voor Hjertberg werd gevonden in de persoon van Dick de Vries én er een eerste ploegleider werd aangesteld.

In 1926 kwam er een nieuwe coach in de persoon van de Zweed William Kreigsman. Deze wilde meer praktijk en minder theorie dan zijn voorganger en de training voor 'dames' werd afgeschaft omdat hij zichzelf daarvoor niet bekwaam achtte. Het bestuur vond echter in de heer B. Verwaal een geschikte kandidaat daarvoor en zo werden de trainingen voor mannen en vrouwen gescheiden.

Nadat de voorzitter van de Technische Commissie, Herman van Leeuwen, overleed (1926), volgde Gerard Burger hem op, tot 1928, het jaar van de Olympische Spelen in Amsterdam.

(het affiche met de telganger.....)

De Spelen waarvoor Kreigsman in recordtijd een baan in het Olympisch Stadion realiseerde in plaats van de op het laatste moment afgekeurde, want schuin aflopende, sintelbaan. Ook de Spelen waar met name hoogspringster Lien Giesolf met een door haar behaalde zilveren medaille de Nederlandse eer voor wat betreft atletiek hooghield.

William Kreigsman onderzocht ook een voorstel om in de Nenytohallen in Rotterdam een indoor accommodatie aan te leggen. Voor 'betrekkelijk weinig geld', ongeveer 3000 gulden, zou een voor Europa Atletiekunieke gelegenheid zijn te maken waarmee de Atletiekunie-kas gespekt zou kunnen worden door het organiseren van wedstrijden maar waar vooral de Olympische kandidaten voor 1932 fantastisch zouden kunnen trainen. (Hij kreeg het niet voor elkaar.)

De afsluitende alinea van het jaarverslag 1930 van de Technische Commissie luidde als volgt:

"We missen nog steeds de fondsen benodigd voor het engageeren van een prima coach. We missen de gelden benodigd voor de training en uitzending van onze jongens naar de Olympische Spelen. We missen een voldoende aantal sintelbanen. We missen ..... een industrieel, die het goede voorbeeld volgt van zijn Amerikaanschen Collega, welke 2 miljoen dollar aan zijn Athletiek-bond schonk. We missen – maar genoeg van deze Oudejaars-mijmeringen. Want wij missen zeker n i e t het vertrouwen in onze mooie sport, het vertrouwen in onze gezonde organisatie, het vertrouwen eens te zullen slagen!"

3.3 De periode tot aan de Tweede Wereldoorlog

1931 Malaise! Geen coach, geen geld, geen trainingen voor Olympische kandidaten....

De Atletiekunie was afhankelijk van liefdewerk oud papier! Slechts drie atleten werden aangewezen als mogelijke kandidaten voor een reis naar Los Angeles: “Mej. Schuurman en de Heeren Peters en Berger.” Britstra zegde toe de Zwollenaren belangeloos te trainen, buiten bezwaar van de schatkist; Van der Putte die zijn beste zorgen aan Berger op dezelfde manier zou wijden; P.E.C. dat zijn terrein beschikbaar stelde; Zwolle 's burgervader die Peters buitengewoon verlof gaf om trainingsuren te kunnen maken; en de Amsterdamsche Bond voor Lichamelijke Opvoeding (beter bekend als A.B.L.O.) die de nodige trainingskaarten ter beschikking stelde zodat de atleten op een sintelbaan konden trainen.

Geen geld voor deelname aan sterk bezette internationale wedstrijden: slechts een keer naar Hamburg voor het hiervoor genoemde drietal bleek in 1932 mogelijk. Dankzij een enorme inspanning van enkele leden van de Atletiekunie en het IOC werd op het laatste moment de ploeg toch uitgebreid: zes vrouwen en twee mannen reisden af. (Per boot naar Los Angeles: dág vorm!)

1932 Ontwikkeling! De Technische Commissie benoemde een Trainings-Commissie. Met een groep van circa 150 atleten werden regelmatig trainingen georganiseerd in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht, Arnhem, Groningen en Limburg als eerste stap in de voorbereiding naar de Spelen van 1936. Opnieuw: zonder financiële vergoeding voor wie dan ook.

De T.C. werd een NTC, een Nationaal Technische Commissie, bestaande uit Gerard Burger voorzitter, J.H.E. van de Putte secretaris, J. van der Lee, Hill A. van der Mey en Ad Paulen.

Verder veranderde er niet veel: de jaarverslagen bestonden nog steeds voor tachtig tot negentig procent uit verslagen van interlands en de belangrijkste wedstrijden in ons land, inclusief de meest memorabele uitslagen, daar gerealiseerd.

Er was veel aandacht voor de net opgerichte Commissie Dames Atletiek (CDA) waarin de nog jonge Frans Jutte fors aan de weg timmerde.

Naar aanleiding van de teleurstellende resultaten bij de Nederlandse Kampioenschappen van 1934 verscheen in de in datzelfde jaar opgerichte “De Athletiekwereld”, officieel orgaan der K.N.A.U. een grondige analyse, verpakt in stevige kritiek op het technisch beleid. Het sloot af met de roep om de terugkeer van Kreigsmann, of anders een vergelijkbare respectabele buitenlandse coach. William Kreigsmann had intussen in Zweden een goede positie met bijbehorend salaris. Hij wilde zeker wel komen maar vroeg een garantie dat hij tenminste enige jaren zou kunnen werken. Het Atletiekuniebestuur durfde zo'n verklaring niet aan. Trouwens, twee jaren voor de Olympische Spelen vond men te kort en daarom zou een coach tot 1940 vastgelegd moeten worden.

De Trainings-Commissie functioneerde nog altijd. De heer Erwin Kossak was vanaf 1935 gedurende vier jaren daarin de belangrijkste man, tot zijn overplaatsing naar Duitsland. Verder kwam dankzij de medewerking van het NOC en de gemeente Amsterdam Piet Korver een hele dag per week ter beschikking van de Atletiekunie. Voor het eerst vervulde Jan Blankers een rol als bondscoach. Er was enige financiële steun van het NOC voor de bekostiging van de trainingen. Die steun was er ook in 1936. Voor de positie van de verenigingen –en de opleiding van hun trainers- werd stevig aandacht gevraagd. Paulen pleitte, voor hij in 1936 afscheid nam van de NTC voor de training van fysieke en mentale hardheid bij onze talenten, want door het gebrek daaraan bereikten zijns inziens té velen niet wat zij beloofden.

De NTC en het CDA (Commissie Dames Atletiek) hadden het moeilijk met elkaar. CDA als belangenbehartiger voor de dames? Of ook op meer terreinen bevoegdheden? (Zoals wie uitnodigen voor centrale trainingen, samenstelling interlandploeg, e.d.) In 1937 werd deze strijd beslist: de technische leiding was geheel de verantwoordelijkheid van de NTC.

Trainingen vonden in 1937 in toenemende mate plaats in Amsterdam maar aan het eind van het seizoen had de Atletiekunie-voorzitter, met de NTC en vertegenwoordigers van de grotere belangrijke verenigingen afgesproken dat gedurende het winterseizoen 1937/1938 geen Atletiekunie-trainingen meer zouden worden georganiseerd. Het zou geheel worden overgelaten aan de verenigingen.

Plots bleek echter een door externe personen opgerichte stichting, genaamd Tokio-1940, gelden ter beschikking te stellen voor centrale trainingen. "Stadiontrainingen" werden voorzichtig herstart voor onderdelen waarop niet goed gepresteerd werd en voor enkele aankomende jonge atleten. Deze vonden plaats in Amsterdam onder leiding van Jan Blankers en Piet Korver terwijl bij Daventria in Deventer Wim Peters een handje hielp, maar deze trainingen verhuisden in 1939 naar PEC Zwolle en vonden daar al snel hun Waterloo.....

In 1939 eiste de mobilisatie van veel leden van de Atletiekunie zijn tol.

3.4 Tijdens de Tweede Wereldoorlog

Geen geld, nauwelijks trainingen voor de top (alleen als er weer voor even een potje geld was gevonden), slechts wedstrijden in eigen land, geen internationale toernooien, een geleidelijk aan verminderd prestatieniveau, de toppers van voor de oorlog waren (bijna) aan hun atletiekpensioen toe, de jeugd had geen kans zich te ontwikkelen..., hoewel het aantal jeugdleden van de Atletiekunie heel hard groeide. Het ledental nam van iets meer dan 2.500 naar 20.000 toe. Sportief bezig zijn was echter niet gemakkelijk: sportschoenen en -kleding waren eerst nauwelijks voorhanden en later niet te koop. Natuurlijk was er tevens nog het voedselprobleem... Die NTC organiseerde ondanks alles nationale trainingsdagen, die vooral het karakter hadden van 'ontmoetings- en inspiratie opdoen'-dagen.

Maar dat ook sporten in de oorlog niet zonder gevaar was, mag duidelijk zijn!

Een ander pluspunt was het feit dat, overigens na moeizame onderhandelingen, er uiteindelijk een einde kwam aan diverse bondjes die bestonden op basis van een geloofsrichting, of van provinciale organisaties. (Moest van de Duitsers, zeiden mensen. Onzin, eigen initiatief zeiden anderen.) De meeste daarvan sloten zich aan bij de N.A.U. (want de K van Koninklijke was -dat zeker- op last van de Duitsers gedurende de oorlogsjaren niet toegestaan). De Duitsers deden overigens meer: de als Rijksgevolmachtigde voor de Sport aangestelde Groningse trainer en lid van de NTC Henri à Stuling hield tegen dat Gerard van der Werff in 1943 weer voorzitter van de Atletiekunie werd.

3.5 Na de Tweede Wereldoorlog en de jaren vijftig.

Direct na de bevrijding in 1945 werd een zuiveringscommissie ingesteld. Onder andere à Stuling en Tinus Osendarp werden geroyeerd (en trouwens ook gevangen gezet maar dit laatste natuurlijk niet door de Atletiekunie). Het royement werd door de zuiveringscommissie over meer dan twintig leden uitgesproken. Om heel bekende redenen keerden veel Joodse leden niet terug. Overigens werd aan geroyeerde leden in 1973 amnestie verleend.

In 1946 stelde de NTC een werkplan op dat er kennelijk zodanig veelbelovend uitzag, dat de Athletiekwereld meermalen een artikel plaatste onder de kop: "Wie worden onze concurrenten op de Europeesche Kampioenschappen?" Hierbij werd rekening gehouden met het feit dat Duitsland niet mee mocht doen en dat ook andere Europese landen door de oorlog verzwakt waren. Overigens vielen die resultaten beslist niet tegen: drie keer goud (voor Fanny Blankers-Koen op de 80 meter Horden, Gerda Koudijs op verspringen en de 4x100 meter damesploeg. Plus tweede plaatsen voor Ans Panhorst-Niesink met de discus en een formidabele Wim Slijkhuis op de 5000 meter. Ook behaalde Ans de Koning nog brons met de speer.

Dit jaar was de Finse coach Valste enige maanden actief in ons land. De Atletiekunie zou hem graag in dienst nemen. Alleen, hij zou betaald moeten worden! Gedurende een aantal jaren zo'n f 20.000,00, men durfde het niet aan. Dus werd het een Nederlandse coach....., en het zal niet verbazen dat dit Jan Blankers werd.

In 1947 formuleerde een Trainings-Commissie, onder de paraplu van de NTC, richtlijnen om de voorbereiding op de aanstaande Olympische Spelen en officiële landenwedstrijden mogelijk te maken.

Trainingen onder toezicht van Jan Blankers vonden voornamelijk plaats bij de verenigingen hoewel dat maar matig beviel. Kandidaat deelnemers werden verplicht aan enkele nationale 'selectiewedstrijden' mee te doen, hetgeen niet bij iedereen goed viel. Ook werd een aantal centrale trainingen, vooral voor de voorbereiding van deelname aan de estafetteonderdelen, bij de heren slecht bezocht door de beste lopers. De Trainings-Commissie, die voornamelijk voor de voorbereiding op de Olympische Spelen was ingericht, werd weer opgeheven. Dankzij met name paradepaardjes Fanny(!), maar ook Wim Slijkhuis, werden het in Londen voor de Atletiekunie toch uitermate memorabele Spelen.

In 1949 stopte Jan Blankers wegens te drukke werkzaamheden. Gerard Rinkel (NTC-lid) nam de centrale trainingen waar op het CIOS in Overveen. De invloed van Blankers bleef groot, zoals ook bleek uit het wegsturen van Foekje Dillema (meteen einde van haar carrière), toen zij bij de ploeg arriveerde op een station om aan een interland deel te nemen.

1951. In voorbereiding op de Olympische Spelen van 1952 is opnieuw een Trainings-Commissie samengesteld bestaande uit Ad Paulen, Wim Peters, Gerard Rinkel en Jo Moerman. Gerard Rinkel leidde op het CIOS weer de centrale trainingen maar Fanny Blankers-Koen trainde daar alleen en slechts onder leiding van echtgenoot Jan. Deelname aan de trainingen liet hoe dan ook te wensen over en de medische begeleiding was duidelijk onvoldoende. Bij een 'trainingswedstrijd' werd door de inzet van Atletiekunievoorzitter Ad Paulen bereikt dat Fanny Blankers-Koen mee zou doen. Haar -ingewilligde- eis om startloopster te zijn, tegen de wens van de Trainings-Commissie in, leverde een -door velen verwacht- slecht resultaat op. Meerdere gesprekken, onder andere ook met en bij het NOC waren nodig om in 1952 een kansrijke 4x100 m ploeg naar Helsinki af te laten reizen. Daar werd Fanny geplaagd door 'karbonkels', zoals dat toen genoemd werd (ernstige steenpuisten). In de serie liep het team zonder haar een nieuw Nederlands Record maar kwam er in de finale, eveneens zonder Fanny, niet aan te pas.

In 1953 werd druk overlegd met trainers bij de verenigingen waarvan de betere atleten lid waren. In overleg werden centrale trainingen voorbereid.

(Technische) leiders en atleten, dat ging maar al te vaak mis. In deze jaren was Leo van der Kar een door atleten bijzonder gewaardeerd masseur bij interlandwedstrijden. Zij bespraken met hem alles, waardoor NTC-leden zich miskend voelden. Zij liepen er maar voor spek en bonen bij! Dus mocht Van der Kar bij een interland in Rotterdam daar wel de wedstrijdleding van de nationale ploeg brengen, maar niet masseren! Toen Slijkhuis daarom weigerde te starten tegen Duitsland, werd hij prompt geschorst. De Commissie van Beroep verklaarde deze schorsing niet rechtmatig maar intussen deed Slijkhuis wel mee bij zijn vereniging in een wedstrijd om het clubkampioenschap. Waarop de wedstrijdleiding zijn verdiende punten niet toekende. Dus ruzie! In een krant die hierover verslag deed, werd de Atletiekunie daarnaast ook meteen maar verweten dat atleten die niet thuishoorden op de Olympische Spelen in Helsinki (1952) toch waren uitgezonden, omdat anders de bobo's geen reden hadden om van zo'n snoepreisje te genieten.

Een strijd tussen bobo's
om het beste plaatsje?

Toen de krant het artikel vóór plaatsing eerst voorlegde aan de K.N.A.U. officials, meldde de NTC voorzitter Van der Lee dat hij geen commentaar gaf zonder dit eerst als ingekomen stuk in een vergadering van de NTC besproken te hebben en zei de plaatsvervangend voorzitter van het Atletiekuniebestuur, de heer Wesseling, het niet te kunnen geloven dat een krant die het publiek objectief wil voorlichten, zijn roeping op deze wijze geweld aan wilde doen.

Voor mannen was er in de maand maart van het jaar 1954 eens per maand een mentale(!) bijeenkomst. Technische trainingen werden aan de eigen vereniging overgelaten. Vanaf mei werd de frequentie verhoogd naar twee keer per maand en vanaf juni, ter voorbereiding op de Europese Kampioenschappen, vond er eens per week een estafettetraining plaats die door Piet Korver werd geleid.

Vrouwen trinden eens per vier weken op het CIOS.

In maart was de Duitser Toni Nett uitgenodigd. Hij verzorgde meerdere referaten voor trainers.

In mei organiseerde men proeflopen 800 meter voor vrouwen waar een geselecteerd aantal dames aan mee mocht doen. Omdat er geen excessen plaatsvonden op medisch vlak, zoals door blessures/uitputting, waar velen vooraf bang voor waren, overwoog de NTC dit onderdeel aan het Nederlands Kampioenschap Senioren toe te voegen.

Het niveau van onze atleten bleef achter bij internationale ontwikkelingen en het was niet te verwachten dat dit in 1956 bij de Olympische Spelen weggewerkt zou zijn. Men realiseerde dat er een lange termijnplanning nodig was maar noch op korte termijn, noch op langere termijn was er geld voor bijvoorbeeld een buitenlandse coach. Dus diende men een Nederlandse trainer aan te zoeken die vooral de opbouw, dus herscholing van verenigingscoaches, de opleiding van nieuwe coaches en het instellen van (districts-?)trainingscentra moest aansturen. Zo'n programma zou zeker vier jaar in beslag nemen.

Dankzij steun van de regering en het NOC konden veel van de plannen van 1954 in 1955 gerealiseerd worden. Een Trainings-Organisatie-Commissie, bestaande uit de heren Frans Jutte, Piet Korver en Jo Moerman begeleidde dit proces.

Jo Grootewal kreeg in 1956 de functie bondscoach (natuurlijk nog altijd parttime) toebedeeld, voor twee jaren. Grootewal was voorstander van decentraal trainen.

1956 was het jaar van de Olympische Spelen in Melbourne, waar de weinige Nederlandse atleten al aanwezig waren maar ..... voor het begin van de Spelen naar huis terug moesten komen! In de voorgaande zin staat 'weinig' want omdat de kosten per atleet op circa f 8.000,- werden geschat, drong het NOC aan op alleen deelname door de allerbesten. De selectie van kandidaten daarvoor had zeer veel vergaderingen met het NOC gekost maar eindigde uiteindelijk heel onbevredigend voor de Atletiekunie. Slechts vier atleten werden uitgezonden terwijl er meerderen aan de vooraf gestelde eisen hadden voldaan. Kortom, in dubbel opzicht voor onze toenmalige toppers een zeer onbevredigende gang van zaken!

Protesteren tegen de Russische inval in Hongarije was de reden voor de terugtrekking. Dat Nederland op aangeven van het NOC als een der zeer weinige landen niet deelnam, werd het NOC nog lang na het evenement nagedragen.

Met behulp van een forse subsidie van datzelfde NOC kon wel gewerkt worden aan een nieuw trainingsplan voor de jaren 1957 tot en met 1960.

In 1957 vond er een stevige rel plaats. Piet Korver, dé Atletiekunie-coach, maakte ook deel uit van de Trainings-Organisatie-Commissie, die fungeerde als 'werkgever' van de bondscoaches. Die dubbelfunctie zorgde voor heel onaangename toestanden, maar het Atletiekuniebestuur week niet voor de stemmen uit het land en handhaafde de situatie.

Opmerkelijk: in 1958 nam Jan van der Lee, die sinds 1930(!) mede verantwoordelijk was voor het technisch beleid, (in zijn toenmalige functie voorzitter van de NTC) afscheid.

Géén Atletiekunie-coaches meer in 1959! De NTC, nu onder leiding van Frans Jutte organiseerde trainingsweekenden met buitenlandse gasttrainers, zoals Bert Sumser uit Duitsland die voor de midden- en lange afstand-lopers/trainers naar ons land kwam en Prion uit België die er voor de polsstokhoogspringers was. Ad Paulen (Atletiekunie voorzitter van 1945 tot 1964) was trouwens in deze jaren heel vaak aanwezig bij vergaderingen van de NTC. Topatletiek kon hij kennelijk niet loslaten.

De jaarlijkse algemene vergadering van de Atletiekunie was in de jaren vijftig meestal een vrij tamme bedoening en over de er aan voorafgaande technische vergadering schreef de AW bij herhaling dat het een slaapverwekkende bedoening was, waarbij enkele afgevaardigden sterk waren in het langdurig uitsmeren van kleine details waardoor deze vergaderingen veel te lang duurden. Onderwerpen over topatletiek? Nou, nee .....

3.6. De jaren zestig.

De in 1960 nog jonge Nederlandse Atletiek Trainers Vereniging deed heel goed werk, onder andere door in de Atletiekwereld een 'technische bijlage' te realiseren, die zeer succesvol bleek en al snel tot de meest gelezen rubriek uitgroeide. De instructieweekenden met inzet van buitenlandse trainers werden voortgezet.

In 1961 werd eens goed de balans opgemaakt. Men constateerde dat al jarenlang Nederlandse prestaties, op soms een enkele uitzondering daar gelaten, internationaal ver achter bleven. Maar de beperkingen waren groot: zo mocht bijvoorbeeld Eef Kamerbeek niet regelmatig op de Eindhovense sintelbaan trainen; in Rotterdam mocht niet getraind worden als de terreinknecht aan zijn avondeten toe was; in gymzalen mocht niet met gewichtapparatuur worden getraind omdat de vloer daarvan te lijden zou hebben; in een van de grote steden mocht in de zomer na negen uur 's avonds niet getraind worden (maar was diezelfde sintelbaan 's winters wel open tot 23.00 uur als ondergespoten schaatsbaan); enzovoort. De trainersweekenden met buitenlandse toptrainers bleven succesvol.

In november kwam sollicitant Lothar Pädelt drie weken op bezoek. Hij maakte intensief kennis met de Nederlandse atletiek, de Atletiekunie en de heersende trainersopvattingen. Scholing van ons trainerskorps was voor hem hét aandachtspunt. Hij merkte op dat de samenwerking met districtstrainers steeds intensiever werd. Zij het, dat die trainingen vergelijkbare problemen ondervonden als in eerdere jaren al vermeld bij decentrale trainingen.

Per 1 februari 1962 werd Pädelt in dienst genomen. Een NSF subsidie maakte dit mogelijk, met ook nog een deeltje steun van de K.N.V.B. Zijn dagindeling bleek echter heel lastig, aangezien trainers en atleten overdag werkten. Pädelt kon dan weinig of niets doen. Mede door dit gegeven(?) functioneerden de districtstrainers niet zoals verwacht, waardoor besloten werd de zeven man vanaf 1963 niet meer opnieuw te benoemen. Alleen Ton Eykenboom en Wil Westphal bleven aan als assistent bondstrainers.

Heel opvallend was dat er eindelijk een aantal successen voor Nederlandse atleten werden geboekt! Bij het Europees Kampioenschap in Belgrado won Gerda Kraan de 800 meter; werd Cees Koch tweede bij het discuswerpen; Tilly van der Zwaard derde over 400 meter. En Joke Bijleveld behaalde een vierde plaats bij het verspringen evenals Evert Kamerbeek op de meerkamp. Gerda, Tilly en Joke waren hierop voorbereid door Nederlandse trainers!

Halverwege het jaar 1963 beëindigde Pädelt om persoonlijke redenen plots zijn dienstverband. De assistenten verlegden hun aandacht naar de talentvolle jeugd.

In 1964 was er geen trainer die daadwerkelijk de leiding had, een en ander coördineerde, maar een groep Nederlandse en Duitse trainers, bestaande uit Jan Blankers, Bram Leeuwenhoek, Gerard Rinkel, Gerd Bode, Paul Rapp en Bert Sumser (de laatste begeleidde individuele atleten), die daarbij werden aangestuurd door de NTC. Plus vijf trainers op districts niveau. Ondanks vooruitgang in prestaties, overigens meer bij vrouwen dan bij mannen, bleek onder andere bij de Olympische Spelen in Tokyo dat de afstand tot de internationale top nog altijd heel erg groot was.

Om te onthouden voor de komende -vele- jaren: Jan van der Lee stelde

“dat geen commissie in de Atletiekunie zo in de belangstelling staat en zoveel kritiek krijgt te verwerken als juist onze NTC. Juist bij een tak van sport die zo individueel is als de onze, zijn er ook zoveel individuele meningen en is het een verre van eenvoudige, ja zelfs bijna onmogelijke opgave om met al die meningen rekening te houden. Vandaar ook ons respect voor diegenen, die gezamenlijk deze NTC vormen.”

In 1965 werd weer eens teruggegrepen op een eerdere aanpak: in Breda, Rotterdam, Delft, Den Haag, Leiden en Amsterdam werden door de officieel als 'regionaal' aangestelde trainers vooral de topatleten begeleid in kleine gespecialiseerde groepjes. Jan van Heek, B. Hannink, Peter Nederhand, Wil Westphal, Ton Eykenboom en Fanny Blankers-Koen droegen daar ook aan bij. De nationale sprinttop reisde regelmatig naar Leverkusen, naar Bert Sumser. Grietus Naber deed in het noorden van het land een aantal jaren goed werk, maar beëindigde dit in het lopende jaar waarna H. Oswald de zo ontstane vacature invulde.

De tweede helft van de zestiger jaren bracht weinig verandering. Internationaal bleef de achterstand in prestaties, ondanks enkele succesjes. Grotendeels dezelfde groep trainers, aangevuld met soms Jaap Smit, ging door op de ingeslagen weg. Voor de middenafstanden werden Hes Grever, Cees Koppelaar en Jacob Dikken plus Gerard Rinkel (vrouwen) ingezet.

Er werd een Top Contact Commissie opgericht die diende om een beter contact met topatleten te bewerkstelligen en de stem van die toppers beter te horen. Die werkte aanvankelijk niet erg goed maar een nieuwe impuls in 1969 leverde wel resultaat op.

Dat er bij de bestuurders voor een topsportklimaat in 1968 nog weinig oog was, bleek uit de jaarvergaderingen. Meervoud, want tot 1970 was er sprake van een Technische Vergadering op zaterdag, gevolgd door een bestuurlijke Jaarlijkse Algemene Vergadering op de aansluitende zondag. Zaterdag was er bijzonder veel kritiek op de NTC, vooral over de geringe medewerking om indooratletiek -een beetje- van de grond te krijgen en om het volkomen ontbreken van een visie op toekomstig beleid. Toen verschillende afgevaardigden daar niet bereikten wat zij wilden, brachten zij de zelfde punten zondag opnieuw in! Toen de voorzitter daar niet op in wilde gaan, werd een motie ingediend die voorschreef dat er (volgens de reglementen van de Atletiekunie) binnen twee maanden een nieuwe technische vergadering zou komen.

1968 was het jaar van 'de kwestie-Westphal'. Vlak voor het afreizen naar Mexico voor de Olympische Spelen barstte de bom tussen Jo Moerman en Wil Westphal. De heren werden het niet eens over de taakverdeling en als gevolg daarvan werd op het allerlaatste moment Jacob Dikken ingevlogen om de honneurs voor Westphal waar te nemen. De 4x100 meter estafetteploeg vrouwen stuurde vanuit Mexico een telegram naar Westphal: "Kom alsjeblieft!" Het telegram met zijn antwoord werd door de chef de mission achtergehouden. Daarop kreeg Westphal van een sportsponsoring bedrijf -dat atletiek overigens niet sponsorde- een reis naar Mexico aangeboden en hij zag als naamloze toeschouwer vanaf de tribune hoe sterk het team was: in de serie werd het wereldrecord geëvenaard en in de finale werden de vier -toch internationaal gesproken- 'modale' sprinters dankzij de perfect ingeslepen wissels vierde. Durf rustig op te schrijven dat er, mede door dit alles, nooit een hechter team is geweest want ook nu nog, in de twintiger van deze eeuw, laten zij geen kans onbenut om elkaar te ontmoeten. De kwestie Westphal hield het hele verdere jaar 1968 én 1969 de gemoederen nog zeer bezig. Een verzoek om een buitengewone technische vergadering te houden over dit onderwerp werd afgewezen door de Commissie van Beroep. Een vergadering waarin in zeer onbehoorlijke bewoordingen (ook door een topsporter) functionarissen werden aangevallen, een dreigend onmiddellijk aftreden van Atletiekuniebestuur en NTC bij aanneming van een motie, ... Een gevolg was wel dat er mede hierdoor een onvolledig bestuur en een onvolledige NTC na de Algemene Vergadering van maart 1969 overbleef. Het bleef nog lang onrustig. Diverse bemiddelingspogingen, tot en met door CRM, het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk, waar sport onder viel, mislukten alle. Uiteindelijk bracht een gesprek, geïnitieerd op verzoek van atleten die Westphal coute que coute wilden behouden voor de Atletiekunie, met bestuurs- en NTC-afgevaardigden eind van het jaar de rust in de Atletiekunie over dit onderwerp weer terug.

Als gevolg van een algehele structuurwijziging werd de NTC opgesplitst in een NTC-S en een NTC-J; en in een organisatorische en een technische sector. Bovendien werden de NTC-en rechtstreeks onder het bestuur geplaatst. Voor het eerst werd een echte 'trainingscoördinator' aangesteld: Bram Leeuwenhoek (1969). Niet tot ieders genoegen: de bekende chefsportjournalist van De Volkskrant Ben de Graaf schreef over hem "dat hij krankzinnige limieten met een satanische grijns had ingevoerd." Cees Koppelaar, Ben Kusmic, Jan van Heek en Ton Eykenboom gingen de trainingen leiden.

3.7 De jaren zeventig: het roer moet om!

Door zijn benoeming als Chef de Mission voor de Olympische Spelen van 1972 in München moest Leeuwenhoek zijn functie als trainingscoördinator in 1970 al weer neerleggen en werd hij opgevolgd door Jan van Heek.

Een ‘gedurfd en stoutmoedig’ structuurplan, dat de Atletiekunie danig democratiseerde, werd vrijwel geheel aanvaard. Het had ook consequenties voor de technische organisatiestructuur. Het Uniebestuur kreeg grote zeggenschap in de benoeming van de leden van de nu in tweeën gesplitste NTC: een voor de Senioren en een voor de Junioren. Ook werd er een Trainersraad ingesteld die bestond uit de Technische Commissie, de bondstrainers, een arts, een lid van de NTC-Senioren én een van de NTC-Junioren plus een gedelegeerde van het bestuur. Een op zich niet zo belangrijk, maar wel karakteristiek puntje voor deze tijd was het volgende: de Trainersraad bleek zichzelf zo genoemd te hebben, maar de Unieraad repareerde dit in 1971. De juiste naam werd: Technische Adviescommissie. De commissie had beslissingsbevoegdheid in die gevallen waarin haar deze door de Atletiekunieraad werd verleend en wanneer nauw overleg met de NTS-S, NTC-J, Medische Commissie en dergelijke geboden was.

Bij de vergadering waarin het structuurplan werd aangenomen, waren eveneens een aantal topatleten aanwezig. Een overtuigend applaus verwierf de Rotterdamse 400 meter-loper Henk van der Horst voor de door hem namens de Topsport Contact Commissie afgestoken speech, waarin hij onder andere opmerkte:

“Topsport wordt slechts zijdelings in het structuurplan genoemd. Maar een kleine groep topsporters ten opzichte van het totale ledenbestand is gezichtsbepalend, krijgt veel aandacht in de pers, er wordt veel geld voor op de begroting gezet; dus moet dat tot uiting komen in de structuur. Toch zijn wij op geen enkele manier gehoord. We zijn wel vóór het plan. Alleen moeten bondstrainers niet toevallig, maar ambtshalve (qualitate qua) vertegenwoordigd zijn in de Technische Adviescommissie. En een kwaliteitszetel voor ons in de nieuwe Unieraad? Ach, wij wensen een kwaliteitszetel in de NCT-S en de Adviescommissie want dát is de plaats waar het leeuwendeel van de problemen besproken wordt, die met topsport verband houden. De voorzitter zei er trots op te zijn, dat de Atletiekunie als eerste grote sportbond een TCC heeft. Wij hopen alleen dat de KNAU **na** deze vergadering weer trots mag zijn omdat de KNAU **weer** de eerste sportbond is, waar de leden **werkelijke** inspraak hebben.”

In 1970 werd een Stichting Maatschappelijke Begeleiding Topsport opgericht, na een voorbereidend initiatief van de NSF (die de SMBT na een paar jaar weer binnen haar geledingen opnam). Alle sportbonden in Nederland kregen de kans hierin te participeren. De bedoeling was natuurlijk prima, maar wat is bijvoorbeeld een topsporter? Iemand die de top heeft bereikt? Ernaar onderweg is? Top was, maar dat niveau nu -net- niet mee haalt? Iemand die nationaal kampioen is geworden? Ook op ‘zwakke’ onderdelen? Iemand die aangewezen is om aan het EK, WK of de OS deel te nemen? Iemand die voor deelname aan centrale trainingen is uitgenodigd? Kortom, alleen al het vinden van een juiste definitie bleek een moeizaam karwei. Wel duidelijk was, dat voor de doelgroep medische begeleiding en dito controle nodig was, evenals maatregelen om naast studie of werk tijd te creëren voor meer trainingen. Alleen in uitzonderingsgevallen werd ook financiële ondersteuning overwogen. In 1974 verscheen in de Atletiekwereld een artikel waarin de ‘lauwe houding’ van het Atletiekuniebestuur ten aanzien van dit onderwerp werd gekapitteld.

In 1976 ondervroeg Jan Benus ter voorbereiding op een eindgesprek aan het CIOS 25 midden afstand lopers. Er bleek niets veranderd ....., studie of beroep verhinderden meer trainen (de toekomst na de sportcarrière blijft toch belangrijker dan nu presteren), er waren te weinig trainers met een hoogwaardig gespecialiseerde opleiding, evenals te weinig kwalitatief goede wedstrijd mogelijkheden; het intussen ruimschoots bekende rijtje.

Wel heel actief was de Atletiekunie in de pogingen om bij het ministerie geld vrij te maken voor de realisatie van kunststofbanen. Met name Uden was hiermee erg ver, maar kreeg de benodigde financiële ondersteuning op het laatste moment niet.

Uiteindelijk werden -na Papendal- de eerste kunststofbanen in Nederland gerealiseerd in 1976. Eerst aan de Zuidlarenstraat in Den Haag, waar de a.v. Sparta en Siomo huisden en daarna bij THOR in Roosendaal. Gemeenten en bedrijfsleven maakten dit mogelijk.

Het aantal bondstrainers werd uitgebreid.

Ton Eykenboom voor werpen en verspringen dames,

Herman Hofstede hoogspringen,

Cees Koppelaar 400 t/m 10.000 meter plus 400 meter Horden en Steeple Chase,

Ben Kusmic 400 t/m 1500 meter dames,

Peter Nederhand sprint, 110 meter Horden, ver- en hinkstapspringen heren,

Jaap Noordenbos sprint/estafette en meerkampen,

Aad Steijlen marathon,

Sjef Swinkels kogelslingeren en

Servee Wijssen voor het polsstokhoogspringen.

Mede omdat nu op het pas geopende Papendal kon worden getraind, werd er door de geselecteerde atleten die ook in de gelegenheid waren om met enige regelmaat van de vele voorzieningen op Papendal gebruik te maken, naar vaderlandse maatstaven steeds beter gepresteerd.

In 1971 blies de Top Contact Commissie zichzelf op.

Voor de centrale trainingen werden via aangescherpte eisen veel minder atleten uitgenodigd dan de 40 van de A-selectie en 80 van de B-selectie van het jaar daarvoor zodat meer aandacht kon worden geschonken aan de beteren onder hen.

Door de een jaar eerder ingevoerde nieuwe structuur voor de Atletiekunie stond de NTC niet meer zelfstandig naast, maar onder het Atletiekuniebestuur. Dit bemoeilijkte het overleg met de toenmalige trainersraad en de medische commissie.

Citaten uit het jaarverslag 1972 van de NTC-Senioren:

Terugblikken op het atletiekseizoen 1972 heeft zin als we de behaalde resultaten in het juiste verband brengen en uit de gemaakte fouten lering trekken ..... zal het zwaartepunt van de trainingen in de eerste fase liggen op het gebied van de scholing en bijscholing van de Nederlandse trainers ..... De aansluiting met de internationale top zal vele jaren van grote inspanning vergen. De overgang van nationale naar internationale top zal slechts mogelijk zijn, als de vereiste trainingstijd per dag sociaal en maatschappelijk mogelijk gemaakt wordt .....

Over de dramatisch verlopen Olympische Spelen in München geen woord in het NTC jaarverslag!

1973: het in het jaar daarvoor opgestelde Nationaal Trainingsplan 1972-'76 begon nu echt. Een Trainings-Organisatie-Commissie, bestaande uit Gerda van de Pol-Kraan, Joop van Drunen, Hes Grever, Jan Parlevliet en Jan Thijssen hielp het uitvoeren.

Aandachtspunten van de TOC waren:

- Verhogen van de technische vaardigheid, speciaal bij veelbelovende jeugd.
- Verhogen prestatievermogen van de nationale top.
- Doorstroming van moderne technische kennis.
- Trainers gelegenheid geven zich verder te ontplooiën in hun specialisme.

Effectief? Ach: "De trainingen zijn gestart maar het winterseizoen, met trainingen en instructie weekenden, indoor- en crosswedstrijden maakt een constructieve opbouw steeds moeilijker."

De NTC benoemde een jaar later uit haar midden een wedstrijdcommissie. Wedstrijdagenda, de coördinatie van programma's, controle chronologische overzichten en naleving van het wedstrijdreglement waren de taken die deze commissie toebedeeld kreeg. Verbetering voor omstandigheden waarin (top-)atleten tot bloei konden komen was de bedoeling ervan maar topatleten waren nog veel te veel afhankelijk van de spontane medewerking van vrijwilligers. Zowel van overheidszijde als van publiciteitszijde was er sprake van een duidelijk tekort aan belangstelling en meerdere topatleten ondervonden meer tegen- dan medewerking van de 'bobo's'. Toch niet alleen externe attributie want er was ook, hoewel voornamelijk in algemene bewoordingen geuit, sprake van zelfkritiek.

De TOC ging verder op de ingeslagen weg met regionale bijeenkomsten voor atleten en trainers en bood stages met en bij buitenlandse trainers aan.

Hans Koomen, Unieraadsvoorzitter, was in 1972 chef d'équipe van de atletiekploeg op de Olympische Spelen in München. Zo had hij de hele voorbereiding en selectieprocedure goed kunnen volgen. Een van zijn conclusies:

“De positie van het NOC in het nationale sportgebeuren berust op traditie en bepaalde administratieve situaties uit het verleden. Mede daardoor heeft het NOC het recht gekregen de deelnemers aan te wijzen.”

Onnodig te zeggen dat hij daar van af wilde, hoewel hij heel goed begreep dat de discussie erover bepaald niet gemakkelijk zou zijn. En het ook niet lukte om dit te veranderen.

Westphal en Noordenbos begonnen aan het voorbereiden van de Olympische Spelen 1976. Twintig atleten werden in januari 1975 aangewezen als kandidaten voor de Olympische Spelen 1976 in Montreal, waarvan er aan het eind van het jaar nog zestien resteerden. Het NOC toonde begrip én medewerking. Enkele atleten, zoals bijvoorbeeld Jos Hermens, Frank Nusse en Mieke van Doorn klopten internationaal aan de poort. Maar ook werd geconstateerd dat er een groot gat was tussen de absolute top en de nationale top van ons land. Over de wijze waarop het decentraal deel van het trainingsplan 1972-'76 tot dan was uitgevoerd, heerste tevredenheid. De voorbereidingen voor een plan 1976-1980 gingen van start.

Dan vonden de Spelen plaats die voor ons land zeer teleurstellend verliepen, hoewel er vooraf toch zoveel van was verwacht. Ziekte, blessures, opgebrand na jagen op de kwalificatie-eis, atleten die van het NOC uiteindelijk toch niet mee mochten ...

Na veel moeizame onderhandelingen en stugge gesprekken kwam er een nieuw vierjaren trainingsplan. Hoe het er uit zag..., doelstellingen..., daarover is geen woord te vinden in de diverse jaarverslagen.

De onenigheid over het nieuwe trainingsprogramma, met name wie dit zouden gaan uitvoeren (Hans Keizer!?), en Anton Huiskes die slechts drie maanden trainingscoördinator was (recreatieman in plaats van topsport, vond men!) leidde nu tot het aftreden van de NTC-S en de NTC -J. Door Joop Waterreus, in 1977 de nieuwe trainingscoördinator, werden de volgende trainers aangesteld:

Sprint	Toine van de Goolberg
Midden- en Lange Afstand	Hans Keizer en Bob Boverman
Polstok- en Hoogspringen	Servee Wijsen
Verspringen en Vijfkamp	Piet van Gerven
Tienkamp	Jaap van der Bom
Werpen	Sjef Swinkels

Centrale trainingen werden deels weer eens gedecentraliseerd waarbij de trainers werden betrokken van de verenigingen waarvan de geselecteerde atleten lid waren.

Uit het jaarverslag van 1977:

Dat Ruud Wielart 2.26 meter hoog sprong, Gerard Tebroke 7.47 op 3000 meter en 27.37.4 op 10.000 meter liep, Jos Hermens tot 13.24.1 op 5 000 meter en 27.41.3 op 10.000 meter kwam, Joke van Gerven 9.05.6 over 3.000 meter liep, plus dat Mirjam van Laar 1.88 meter en Ria Steenpaal-Ahlers 1.86 meter hoog sprongen, kwam grotendeels door eigen initiatief en was tekenend voor de begeleiding van de K.N.A.U.

(Door eigen initiatief ....., Jos Hermens zette dat na zijn persoonlijke carrière door in het managen van -voornamelijk buitenlandse- topatleten en door het succesvol organiseren van belangrijke baan- en wegwedstrijden, wat hij via zijn eigen bureau realiseerde. Belangrijk voor het ontwikkelen en verbeteren van topatletiek!)

De Sectie Wedstrijd Sport stelde beleidsvoornemens op voor 1978: Daaruit:

- nauwe samenwerking met de eigen verenigingstrainers,
- centrale trainingen zoveel mogelijk decentraal,
- medische begeleiding en -keuringen verbeteren,
- waar nodig maatschappelijke begeleiding.

Het jaarverslag over 1978 begon zo:

“Hoewel het jaar 1978 veelal uitstekende resultaten te zien gaf, duidelijk aantonend dat er een stijgende lijn zit in het prestatieniveau, werd dit helaas overschaduwed door vrij ernstige strubbelingen binnen de beleidsgroep training en aanhoudende meningsverschillen bij de interpretatie en de uitvoering van het technisch en organisatorisch beleid.”

Het verschil van inzicht besloeg een zeer breed terrein en ging over het functioneren van de:

- trainingscoördinator,
- bondstrainers,
- Sectie Wedstrijd Sport,
- Sectie Opleidingen,
- .....

Nadat Joop Waterreus vanwege onoverbrugbare onenigheid met Swinkels en Van den Goolberg zijn functie neerlegde, werd tijdens het Nederlands Kampioenschap Van den Goolberg ontslagen en dreigde Swinkels ook te stoppen. Voorzitter Wim de Beer moest na de wedstrijd op de tribune in gesprek met de sprinttop en wist de gemoederen daar te kalmeren. Daarop werden eerst Jan Thijssen en vervolgens Wim van der Sluis trainingscoördinator ad interim, maar beiden bedankten al razendsnel, “wegens een gebrek aan mandaat.”

Nee, het laatste ambitieuze trainingsplan leverde nauwelijks resultaten op. Reden? De mensen die het samen moesten uitvoeren wilden vooral elkaar de loef afsteken. Dat intussen integere harde werkers voor de Atletiekunie hierdoor ook ‘sneuvelden’, was een nare bijkomstigheid. Na deze uittocht trad eind 1978 Bob Boverman aan, zij het, parttime. En, slechts voor twintig maanden, naar later bleek.

Het was in die tijd gebruikelijk dat trainers atleten vergeleken met boomtakken. In het jonge hout wilde men graag investeren: hoe beter de behandeling, hoe beter het groeide. Het dorre hout: de oudere atleet, presteert nog goed maar verbetering is niet meer te verwachten. Er bij houden en van profiteren zolang het kan. De derde groep: brandhout. Toelichting overbodig.

3.8 De tachtiger jaren: het wordt serieus!

Na de roerige voorafgaande periode kwam er eerst een uitbarsting in de Unieraad. In 1980 verscheen er een nieuwe partij op het speelveld, namelijk de Vaste Commissie Wedstrijdsport van de Unieraad. Deze was het oneens met het beleid van de Sectie Wedstrijd Sport en om sterker te staan, wilden de leden de commissie met twee man (van vijf naar zeven) uitbreiden. In de Unieraad werd de zogenaamde 'motie-Tijsmans' aangenomen die behelsde dat niet de bondstrainers, maar de Sectie Wedstrijd Sport de atleten zou aanwijzen voor de internationale toernooien en kampioenschappen. Het Uniebestuur hield vast aan de bestaande structuur en zodoende kwam er al snel een extra Unieraadsvergadering waarin Unievoorzitter Wim de Beer helder uitlegde hoe de eindverantwoordelijkheid, zeker in geval van onenigheid, was toebedeeld. De Unieraad ging om. Heel duidelijk was intussen geworden dat zowel in het trainerscorps, als in de Sectie Wedstrijd Sport, als ook in de Vaste Commissie Wedstrijd Sport van de Unieraad het 'gevaar' van te zeer clubgebonden functionarissen duidelijk aanwezig was. De motie wilde voorkomen, dat 'de slager zijn eigen vlees moest keuren'. Het Uniebestuur zegde toe met nóg meer nadruk te zoeken naar zo goed mogelijk 'ongebonden' functionarissen.

Ook Bob Boverman beëindigde zoals eerder aangegeven al snel zijn werkzaamheden als trainingscoördinator en Herman Buuts volgde hem op. Na diens overlijden schreef Charles van Commenee voor de website van de Atletiekunie een In Memoriam waarin hij goed weergaf hoe Buuts zijn werk invulde:

Herman Buuts (1944), voormalig trainingscoördinator van de Atletiekunie, is in zijn tweede vaderland Zweden op 27 december 2021 overleden. Hij was het gezicht van de toenmalige KNAU tussen 1980 en 1985. Na zijn opleiding afgerond te hebben aan de indertijd prestigieuze Sporthochschule in Keulen vertrok de Brabander naar Zweden om daar diverse rollen binnen de Zweedse atletiekfederatie te vervullen, waaronder die van hoofdcoach tijdens de Olympische Spelen van Montreal en Moskou. Met de ervaring en kennis die hij opgedaan had in Duitsland en Zweden - landen welke in die tijd ver voor liepen op Nederland qua infrastructuur (clubs), resultaten (nauwelijks finaleplaatsen) en topsportcultuur (onbegrepen) - arriveerde hij in 1980 in de Nederlandse bond die grotendeels gerund werd door vrijwilligers. Deze vrijwilligers konden in diverse commissies onafhankelijk besluiten nemen over o.a. selecties, jeugdbeleid en opleidingen. Dit botste meer dan eens met de charismatische Herman Buuts. Hij trachtte begrip van topsportprocessen te laten landen bij het bestuur, de directie en clubs maar stond bovenal pal voor de topatleet die zich vóór zijn komst veelal onbegrepen voelde. Coaches en topatleten raakten door zijn inbreng geïnspireerd en zij werden door hem wegwijs gemaakt in de mores van de internationale top-atletiek. De gememoreerde botsingen deed hem besluiten met vrouw Ulla en dochter Sarah terug te keren naar Zweden waar hij o.a. hielp een sportcollege te starten aan de Universiteit van Kiruna. Hij liet vanuit Zweden, ondanks zijn slopende ziekte, met regelmaat weten de huidige successen van de Nederlandse atletiek [begin jaren twintig van de 21e eeuw -hct-] met bewondering te volgen. Charles van Commenee (hoofdcoach Atletiekunie) is duidelijk over de rol van Buuts in zijn carrière: *'De man die mij de weg wees, mijn grootste inspiratiebron.'* Gerard Nijboer (voormalig marathonloper): *'Dankzij Herman kon ik in 1982, herstellende van een knieblessure, zonder limiet afreizen naar Athene. Zijn blindelings vertrouwen in mij werd beloond met goud op de marathon. Fijn dat we de herinneringen hieraan recent nog met elkaar hebben mogen delen.'* Nelli Cooman (voormalig topsprinter): *'Herman was gewoon een nummer één atleet. Hij ging 100% voor de atleten en 0% voor zichzelf. Maar ook no-nonsense en gedreven: ik herinner me dat na mijn eerste Europese titel ik geen felicitaties van hem kreeg; die kreeg ik pas een jaar later bij een wereldrecord. Hij had altijd vertrouwen gehad, maar pas na die mondiale prestatie was ik er volgens hem. Ik heb Herman en keertje thuis uitgenodigd bij mijn verjaardagsfeest.'*

Het maakte veel indruk op hem en hij dankte mij hartelijk voor het laten kennismaken met de Surinaamse cultuur en -keuken. Ik ben blij dat mijn dochter Rónell nog de kans heeft gekregen recent de man te ontmoeten, die een belangrijke rol heeft gespeeld in mijn carrière. Herman was Herman.'

Een nieuw vierjarenplan, voor 1980 t/m 1984 vond aanvankelijk een welwillend onthaal. Er kwam meer rust en er groeiden betere contacten tussen diverse geledingen, maar dat betekent niet dat alles geweldig draaide. De voorbereidingen voor de 'zekere' Olympiagangers in 1980 (groep 1, 15 atleten) en de kansen die aan atleten, die daar net tegen aan zaten (groep 2, 30 atleten), werden geboden, stemden wél tot ieders tevredenheid. Dat gold ook voor potentiële junior-deelnemers aan het EJKU (groep 3, 25 atleten) dat in 1981 aan Utrecht was toegewezen. Tevens kwam er voor de jaren 1982 tot 1984 een nieuw nationaal jeugdplan waarin zo'n 180 atleten in en door de districten werden begeleid. Deze forse uitbreiding van een nationaal trainingsplan werd mogelijk gemaakt door een subsidie van Adidas, als aanvulling op de structurele bijdragen van het NOC, SNS en een eigen financiële bijdrage van de Atletiekunie.

Internationaal contact voor de betere atleten en maatschappelijke begeleiding werd van groot belang geacht. Voor het bereiken van het laatst genoemde doel werd sterk geleund op de NSF. Een begeleidingsteam, voor de (potentiële) deelnemers aan de Olympische Spelen in Moskou, bestaande uit de voorzitter van de Sectie Wedstrijd Sport (die chef d'équipe werd), de trainingscoördinator, een bondstrainer (degene waarvan de meeste atleten uitgezonden werden), een arts en een sportpsycholoog deed goed werk, met name ook voor het groepsgevoel. Mentaliteit, het bewust bezig willen zijn met topsport en eraan werken om daar alles uit te halen, was een belangrijk aandachtspunt. Ondanks de positieve ontwikkelingen, bleven de uiteindelijke resultaten daar toch wat bij achter, met uitzondering van Gerard Nijboer die zilver op de marathon won.

In 1981 waren centrale trainingen een warboel. Clubtrainers ontbraken vaak of moesten hun aandacht verdelen over teveel atleten. Op veel verschillende plaatsen werd centraal getraind, Papendal bleek niet het beloofde land. Ook werd deelgenomen door niet geselecteerde atleten, stages vonden overal en nergens plaats waardoor medische begeleiding te vaak ontbrak. Daarbij vroeg men zich af of stages zinvol waren voor atleten die niet twee maal per dag traiden.

Een jaar later was er geen verbetering ingetreden. Een ieder ging zijn eigen weg, afspraken werden nog steeds niet nagekomen. Er heerste onenigheid tussen de vakgroep trainers. Voor een eerste centrale training naar het nieuwe seizoen werd de baan en bijbehorende accommodatie op Papendal afgehuurd maar de aangestelde trainers weigerden aan het werk te gaan uit onvrede met de -pas heel laat- aangeboden contracten. Daarbij werd Buuts en Westphal eigenzinnig gedrag verweten. Haico Scharn stapte eenzijdig op maar dat werd door het bestuur geweigerd.

Toen bleek ook, dat de manier waarop overeenkomsten met trainers door de Atletiekunie werden afgesloten, al enige jaren -ook juridisch- niet voldeed. Dit leidde in 1983 tot een nieuwe constructie: trainers werden alleen nog als werknemer op arbeidsovereenkomst aangetrokken en rechten en plichten waren in een arbeidscontract vastgelegd. Een belangrijke omslag in denken!

Nee, het liep bepaald allemaal nog niet goed. Buuts opereerde heel sterk in de contacten met de topatleten maar om van het trainerscorps een geheel te maken kostte hem -te- veel meer moeite.

De vele (veen-)branden uit deze periode leidde ertoe dat het Atletiekuniebestuur midden 1982, middels haar lid Bart Leenhouders de Atletiekwereld opende met een 'branden blussend' bedoeld artikel:

alle hens aan dek!

De KNAU heeft in haar geledingen vele, waardevolle en kundige specialisten, die ieder op hun eigen terrein een summum aan kennis en vaardigheden bezitten. Daarnaast hebben wij ook de beschikking over een enorm aantal vrijwilligers(sters) die met jarenlange ervaring een grote verscheidenheid aan bijdragen leveren tot het in stand houden en ontwikkelen van de atletiek in alle delen van ons land.

Door een goede samenwerking van al deze mensen moet het mogelijk zijn het arsenaal aan talent, dat ook wij in Nederland hebben zodanig te leiden en te begeleiden, dat wij vanuit de breedte een top moeten kunnen kweken die zich op Europees niveau kan meten.

Dit laatste is m.i. alleen mogelijk als de aanwezige technische knowhow aan de man of vrouw gebracht wordt met inachtneming van de gedragscode, en de dialoog met de betrokkenen, die nodig zijn om tot het gestelde doel te geraken.

Het moet voor iedereen duidelijk zijn dat in het labyrint van opvattingen, werkwijzen en methoden een aantal meningsverschillen zullen ontstaan over de te volgen procedures bij het opzetten van doelgerichte trainingen, stages enz. Hier vanuit gaande zullen de wetters en betweters als volwassen sportlieden de ronde tafel moeten opzoeken om met elkaar te komen tot een voor alle partijen aanvaardbare werkwijze of oplossing, waarbij tegelijkertijd de rancunes en hard-feelings worden verwezen naar het verleden, om plaats te maken voor een vriendschappelijk samenwerkingsverband. Het KNAU-bestuur heeft een trainingscoördinator aangetrokken die zeker geen profeet is, maar een vakman met inzicht in de problematiek van training en organisatie, en die tot taak heeft gekregen met de middelen die hem ter beschikking staan, de atletiek binnen onze bond op een hoger niveau te brengen.

Dat wij daarnaast over een aantal zeer bekwame bondstrainers beschikken zal niemand onbekend zijn. Wanneer men nu respect toont voor elkaars kunnen en voor iedereen die in welke vorm dan ook medewerking verleent, komt men tot een bundeling van krachten, met als doel de Nederlandse atletiek en haar beoefenaren een dienst te bewijzen. Gebeurt dit, dan zou de stroomversnelling waarin we al vroeg in het seizoen terecht gekomen zijn, kunnen aanzwellen tot een kracht en snelheid die Atletiekunie zou kunnen zijn voor de atletiek in ons land.

Wim Verhoorn kwam, specifiek voor wegatletiek, als professional, Herman Buuts assisteren. Het werken met contracten leidde tot verbetering, maar geldgebrek (en circa honderd geselecteerde atleten(!)) vormde een probleem waardoor bijvoorbeeld contractverlenging pas heel erg laat gerealiseerd kon worden. Door steeds verder gaande bezuinigingen in de subsidiegelden en uitbreiding van internationale wedstrijden was het beschikbare geld voor trainingen al snel weer flink onder druk komen te staan.

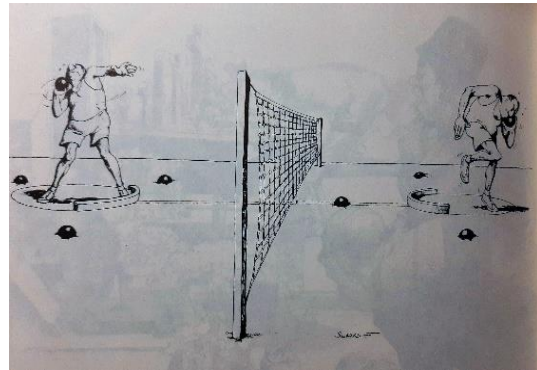
Kortom, Herman Buuts kreeg niet echt de gelegenheid om zijn ideeën over het bedrijven van topsport te realiseren. Het duidelijkst werd dat verwoord in krantenartikelen, waaruit bleek, dat verschillende bondstrainers meermaals en soms haast chronisch, niet met elkaar, noch met Herman Buuts door één deur konden.

Een interview met hem, na zijn afscheid en nadat hij zich gesetteld had in Kiruna, in het noorden van Zweden, leerde dat hij zich compleet opgebrand had gevoeld op het laatst van zijn dienstverband bij de Atletiekunie. Immers: steeds maar praten met bestuurders, kaderleden, trainers, instanties, met sponsors, en dus geen tijd voor het 'echte' werk, zoals hij zelf zei.

Aanbiedingen uit andere landen voor een vergelijkbare functie had hij alle naast zich neergelegd en een baan geaccepteerd van 24 uur per week als docent gymnastiek op een plaatselijke basisschool. Werken aan het bijbrengen van basale voorwaarden bij kinderen gaf hem nu heel veel voldoening (en vrije tijd).

In de tachtiger jaren werkte Anton Huiskes bij de NSF. Huiskes had naam gemaakt als schaatser, schaatscoach (Schenk! Verkerk!) maar tegelijk ook als groot promotor van recreatieve sportbeoefening. Hij zette zich in voor de professionalisering van topsport, en dat gold zowel voor trainers, begeleiders als natuurlijk ook voor de topsporters zelf. Zijn motto: durf groot te denken! Inspirerend voor onze mensen!

Maar ook dat andere aspect van Huiskes bloeide op: de Atletiekunie kreeg een Sectie Recreatie Sport. Alternatieve vormen van atletiek bedrijven waarbij plezier op plaats één kwam. Presteren mocht, maar was daaraan ondergeschikt. De voorzitter van de SRS, Guus Lakeman, maakte zich bij zijn professionele collega's op het bondsbureau zodanig niet geliefd, dat er zelfs voor een periode een aparte werkruimte, die een paar straten van het bondsbureau verwijderd was, moest worden gevonden.

Tekenend voor het feit dat recreatiesport in de oorspronkelijke pure vorm geen lang leven beschoren was, maar het resulteerde wel in een grote hausse aan recreatieve (en voornamelijk ongebonden) loopsporters.

De grote wegatletiek evenementen groeiden tot tienduizenden deelnemers wat een zeer forse uitbreiding van naamsbekendheid en (financiële) mogelijkheden betekende. Er kwam ruimte om (inter-)nationale topatleten aan te trekken. Zo sneed het mes aan twee kanten, alhoewel organisatoren er veel beter van profiteerden dan de Atletiekunie, die eigenlijk voor het grootste deel slechts reclame voor de sport oogstte.

Dit was ook de periode dat Veteranen-wedstrijdatletiek echt opbloeide, al werd deze tak door de Atletiekunie aanvankelijk niet al te serieus genomen.

Het enthousiasmerende, organisatorische werk van fanatieke voorvechters als Jan Parlevliet, Arnold Wisman en Gijs Knoppert, plus bijzonder overvloedige en heel goede resultaten op Europese - en Wereldkampioenschappen deden dit beeld wel een beetje kantelen. Toch: nooit plaats bij Topatletiek.

Begin 1986 kwam het rapport 'Nazorg Topsport' uit. Onder leiding van de initiatiefnemer NSF, hadden daar onder andere 'onze' Ciska Jansen en Ilja Keizer-Laman aan meegewerkt. Best schokkende conclusies van voor zover bekend het eerste serieuze onderzoek naar dit onderwerp: 18.2% ondervond na het stoppen matige problemen in het dagelijks leven ná die carrière en maar liefst 37.5% zelfs ernstige problemen! Het onderzoek betrof ex-topsporters uit een veelheid van sporten. Twee derde van de ondervraagde ex-toppers was er van overtuigd dat een betere begeleiding over: 'hoe verder na topsport?' tijdens het laatste deel van de topsportcarrière veel leed had kunnen voorkomen. Waardoor de nu zo noodzakelijke, maar veelal heel beperkt gegeven nazorg, niet nodig zou zijn geweest.

De ex-toppers gaven drie terreinen aan:

- Medisch   Blessures, aftrainen
- Mentaal   Identiteitsproblematiek, relatieproblemen en dergelijke
- Maatschappelijk   School, werk

Hierbij moet wel worden aangetekend, dat sport in Nederland in de jaren '70 en de eerste helft van de jaren '80 nog voornamelijk op amateuristische basis werd beoefend.

Voor wat betreft de Atletiekunie viel op dat vooral Joop van Drunen heel lang contactpersoon is geweest voor maatschappelijke begeleiding.

Een eerste belangrijk advies uit het rapport: besteedt ten minste nog een jaar veel aandacht aan ex-topatleten! Toegang tot speciale evenementen, een passende functie in de Atletiekunie, een (al dan niet verkorte) trainersopleiding; dit soort opties doen het dan vaak heel goed. Waarbij ook in ogenschouw moet worden genomen dat stoppen gebeurt omdat lichamelijke omstandigheden het hoge niveau niet meer mogelijk maken, of omdat, al dan niet na een 'twijfelperiode', de motivatie om door te blijven gaan, te zeer is gedaald. Maar in alle gevallen geldt, dat de ex-topsporter steeds alles heeft laten wijken voor het ultieme resultaat, en nu met die altijd vermeden activiteiten 'een nieuw leven' moet gaan invullen. Die hoge motivatie om de top te bereiken, kan door veel ex-toppers heel moeilijk worden omgezet naar een volgend doel buiten de sport. Bovendien: de topsportidentiteit afleggen, staat niet alleen betrokkenen, maar ook de maatschappij niet, of maar heel moeizaam toe!

Nadat Herman Buuts in 1986 naar zijn tweede vaderland Zweden was teruggegaan, werd volkomen onverwacht een sportofficier van de Marine in zijn plaats aangesteld: Arie Kauffman. Er waren meer sollicitanten, waar onder ook Wil Westphal. Na de 'Mexico-affaire' was het een tijd stil geweest rond zijn persoon maar na veel jaren docent op het CIOS was hij toe aan iets anders. Ondanks het feit dat hij bij de Atletiekunie naar eigen zeggen "veel littekens had opgelopen" schreef hij een éénregelig briefje: "Jongens, ik solliciteer mee." Want: "Ik vind het een boeiende baan. Ik denk dat ik met al mijn internationale contacten en met mijn nationale ervaring een beleidstechnische bijdrage kan leveren. En omdat ik een typische veldwerker ben, geloof ik dat ik van daaruit een wat makkelijker toegangspoort heb tot wat er op het veld gebeuren moet. Daarboven ken ik de situatie in de Nederlandse atletiek zo goed dat ik de zwakke plekken denk te weten en wat je er aan kunt doen." Westphal werd het dus niet maar kreeg wel achting voor de moed van de Atletiekunie om hem zo lang in de race mee te laten lopen. Toen Arie Kauffman eenmaal benoemd was, zei hij direct dat Kauffman honderd procent medewerking van hem kon verwachten. Westphal respecteerte dat de Atletiekunie een bewuste keus had gemaakt en zei erbij noch met de functionaris, noch met de persoon moeite te hebben. Het minder insider zijn vond hij ook geen tekortkoming want dat zou Kauffman heus wel worden.

Waar Buuts echter louter topsport in zijn portefeuille had, kreeg Kauffman daarnaast ook breedtesport en opleidingen toebedeeld. Een onbeschreven blad in de Atletiekunie, een sportman die in het leger had aangetoond te beschikken over organisatorische en managerskwaliteiten. Terwijl Buuts aanliep tegen de rol van vrijwilligers, ervoer Kauffman steun van het bestuur maar eveneens tegenwerking van vrijwilligers op meerdere plaatsen in het landelijk kader. Zodanig, dat hij al na negen maanden zijn ontslag aanbood en naar de universiteit van Utrecht wilde over stappen. Omdat het Uniebestuur Kauffman beslist niet wilde zien vertrekken, leidde deze zware steen in de vijver tot forse veranderingen: in een vernieuwde aanstelling werd hij niet meer Coördinator, maar Directeur. De eerste technisch directeur van een sportbond. Die overigens met VWS-subsidie aantrad.

De doelstellingen van Kauffman (waar dus ook VWS bij zijn aanstelling een say in had):

- een professioneel trainings-technisch kader, bestaande uit de bondscoaches en komen tot vakgroep trainers,
- ruimte voor de persoonlijke trainer,
- topatleten die internationaal top presteren,
- de Atletiekunie als progressieve en kwaliteit leverende sportbond,
- ontwikkelen van breedteatletiek, mede door versterken van opleidingen,
- ontwikkelen van loopsport en wegatletiek.

Arie Kauffman stond een meer relativiserende insteek voor en hoewel dat met topsport soms botste, bracht dit ook rust.

In 1985 waren er maar liefst vijftien (!) bondstrainers aangesteld:

Peter van Beusekom	sprint heren en estafette
Henk Kraayenhof	sprint dames en estafette
Bram Wassenaar	mila mannen
Feiko Jansma	mila vrouwen
Wim Verhoorn	marathon
Jan Willem van der Wal	verspringen
Peter van Wijk	hink-stap-springen
Douwe Smit	kogelstoten en discuswerpen
Henk de Louw	speerwerpen
Paul Frommeier	hoogspringen
Jacques Mortier	kogelslingeren
Charles Sowa	snelwandelen
George Friant	polstokhoogspringen
Theo de Koning	tienkamp
Ton Eykenboom	zevenkamp

Kauffman was voorstander van de lijn, dat de trainers de directe contacten met de atleten onderhielden en dat hij het beleid uitzette, een goede structuur creëerde. Het meest trots was hij op het samenbrengen van bonds- en verenigingstrainers en de uitstekende contacten met VWS en NOC*NSF. Ook dat er katerdagden kwamen, eveneens voor verenigingstrainers. In 1990 schreef Ria Stalman dat de Atletiekunie nu geen slangenkuil meer was maar dat er rust heerste. In opdracht van de Unieraad werd er een 'Beleidsplan 2000 en verder' opgesteld en dat moest op den duur tot professionalisering van de Atletiekunie leiden, in alle geledingen.

Toen Atletiekunie-voorzitter/directeur bondsbureau Wim de Beer ziek werd, nam Kauffman steeds meer directeurstaken waar en zijn benoeming tot Algemeen Directeur in 1991 na het overlijden van De Beer was dan ook een logische stap. Bert Paauw volgde hem op als Technisch Directeur.

3.9 De jaren negentig

Bert Paauw volgde eerst een opleiding aan de HALO (“De mooiste tijd van mijn leven”) Werkte vervolgens als journalist bij een krant en later het ANP. Daarnaast was Bert Paauw een fanatiek atleet en al snel ook trainer. Na “alles” gedaan te hebben bij zijn vereniging, kaderwerk in District West II, landelijk SWS-werk in de Atletiekunie (accent: jeugd), en commissaris in het Uniebestuur, solliciteerde hij naar de begin 1992 vrijgekomen functie van Technisch Directeur en werd aangenomen. Volgde eerst de door zijn voorganger ingezette beleidslijn en werkwijze naar de Olympische Spelen van 1992. Behalve een verrassende Ellen van Langen (800 meter: goud!) geen enkele top-8 klassering. Een nieuw beleidsplan was nodig.

Dat werd: ‘Terug naar de basis’. Onder leiding van vier vakgroeptrainers, te weten Hugo Pont, Peter Van Wijk, Bob Boverman en Charles van Commenee werkten vooral bondstrainers met talentvolle junioren tot en met U23 in de districten, maar in de praktijk verliep dit, ondanks (of dankzij?) 49 aangestelde parttime bondstrainers de eerste jaren bepaald niet vlekkeloos. Geleidelijk aan werd dit beter na diverse malen gepleegde aanpassingen.

Met atleten als Jacqueline Poelman, Menno Lievers, Rens Blom, Lia Koeman leek deze aanpak even aan te slaan maar tot een internationale doorbraak kwam het niet.

In 1994 was het al jaren gewoonte dat internationaal gezien goed presterende atleten stevige financiële beloningen kregen voor door hun behaalde resultaten bij grand prix- en vergelijkbare wedstrijden. De IAAF (toen nog steeds I *Amateur A F!*) en vooral het IOC had daar moeite mee. Om de amateurstatus van deze atleten niet in gevaar te brengen, werd (op aangeven van de IAAF) de ‘Stichting Atletiek Fondsen’ opgericht. Van atleten voor wie dat van toepassing was, werd het door hun verdiende geld geblokkeerd door het in het fonds te storten waar het bleef tot zij hun carrière beëindigd hadden. Alleen kosten die direct met de sportbeoefening te maken hadden, mochten van het prijzen- én sponsorgeld worden betaald.

Daarmee werd een grote stap voorwaarts gezet na de in 1971 met veel moeite bereikte kleine verruiming van de amateurstatus, waaraan met name de toenmalige IOC-voorzitter Avery Brundage ten koste van veel wilde vasthouden.

Er kwam vanaf 1996 een nieuw beleidsplan voor acht jaren: ‘Ombuigen opbouwen oogsten’. André Bolhuis, chef de mission sprak zijn waardering uit voor dit topsport beleidsplan.

Bij het NOC*NSF werd gepleit om richtprestaties in plaats van strikte limieten voor Sidney te mogen hanteren. Het ging moeizaam maar uiteindelijk lukte het enigszins.

Voor dit nieuwe plan werden vijf uitgangspunten centraal gesteld:

- vier speerpuntonderdelen: wegatletiek discuswerpen meerkamp en middenafstand,
- aparte benadering en werkwijze per discipline,
- investeren in capabele trainers en coördinatoren in plaats van in trainingen,
- bijscholing van talentvolle trainers,
- accent bij selecties op categorieën 16 tot 23 jaar.

In 1996 werd het aantal districtstrainers ongeveer gehalveerd en kwam er meer aandacht voor de absolute top. Problemen met aangestelde trainers én met een aantal topatleten bleven te vaak de kop opsteken. Desondanks waren er in 1988 bij het Europees Kampioenschap zes top-8 klasseringen, waaronder een bronzen medaille voor Robin Korving op 110 meter Horden. Het beste kampioenschap in de periode van Bert Paauw.

Even vóór de Olympische Spelen in Sydney, nog voor de dopingzaak van Eric de Bruin, de definitieve schorsing als Atletiekunie-lid van Achmed de Kom en andere dopingzaken waarover de Tuchtcommissie zich uitsprak (ja, het was in dit opzicht een roerige tijd); en voor de ernstige blessure die Robin Korving opliep vlak voor zijn start op de Olympische Spelen, had Paauw al besloten zijn plaats ter beschikking te stellen.

Bert Paauw had een heel goed contact met een loyaal bestuur (vooral met de creatieve penningmeester Hans van Hassel: “Ik heb geen geld maar als je met goede plannen komt, zorg ik dat het er is.”) en met de algemeen directeur Arie Kauffman. Net als de laatste in zijn periode had Paauw een minder intensieve relatie met trainers en topatleten, dat ook weer voor minder vleiende bijnamen en woorden (beschuldigingen) in krantenartikelen zorgde, zoals: “Wat moeten we met een matroos en een journalist?” De visie van Bert Paauw was echter: “Ik ben er om voor jullie het maximaal scoren voor te bereiden en mogelijk te maken, de bondstrainers onderhouden de directe contacten met jullie.”

3.10 Een belangrijk tussendoortje

Al vanaf ergens in de tachtiger jaren van de vorige eeuw, tot en met heden zijn er in Zoetermeer, bij de ARV Ilion, trainers actief die een heel voorname rol speelden/spelen in het begeleiden van (inter-)nationale topatleten. Dat is natuurlijk niet uniek, er zijn meer verenigingstrainers geweest die belangrijk waren voor internationale successen van aan hun zorg toevertrouwde atleten. Maar zo lang, en zo structureel als bij Ilion komt veel minder voor. Vaker zie je dat een persoonlijke verenigingstrainer met één atleet tot internationale successen komt, maar dat daarvoor én daarna dit soort resultaten er niet zijn (geweest). Omdat zeker gesteld mag worden dat Ilion model staat voor kwaliteits-verenigingstrainers die gedurende een langere tijd presteren, nu meer aandacht voor een viertal hunner van deze vereniging.

Niet voor niets is de naam ARV Ilion, Atletiek Recreatiesport Vereniging. En net als bij talloze andere verenigingen is de poot: 'recreatie' in de loop der tijd heel groot geworden. Bij zo'n grote groep volwassenen is het logisch dat er heel goed opgeleide mensen bij lopen, die verantwoordelijke posities in hun werk hebben en die geleerd hebben scherp en zo nodig ook kritisch te kijken naar ontwikkelingen. Er zijn voorbeelden van verenigingen bekend, die na een 'massale' opkomst van recreanten op een jaarvergadering, met argumenten als "Waarom moet ik meebetalen aan een dure set polsstokken voor één atleet?" het bestuur wegstemden en de vereniging overnamen. Waarna baanatletiek doodbloedde want om dat op de juiste wijze vorm te geven ontbrak nu eenmaal de kennis. Om dat tegen te gaan is er de volgende beleidsmaatregel genomen: zowel de jeugd, als de baanatletiek, als de recreanten hebben op een vergadering alle drie 33 1/3 procent van de stemmen. Binnen die structuur kon baanatletiek bij Ilion zich goed blijven ontwikkelen.

De aanvoerder is Frans de Heer. Een niet zo bekende naam in het trainerswereldje, maar het past bij hem om dat zo te laten. Hoe kwam hij in deze positie? Begonnen als atleet, CIOS Overveen gedaan, en fysiotherapeut geworden. Steeds verder geschoold in dat vak, tot en met Internationaal Orthopedisch Manueel Therapeut (IOMT). Daarvan zijn er in Nederland niet zo heel veel. Was ook bij operaties in ziekenhuizen aanwezig, ter ondersteuning van de specialist – operateur met zijn kennis over het (functioneren van het) menselijk lichaam. De zo opgedane kennis van CIOS en de paramedische opleiding, plus een enorm grote belangstelling voor de psychologische kant van training geven, hebben in de loop van tientallen jaren geleid tot het ontwikkelen van zichzelf en tot het samenstellen en inspireren van een team hoogwaardige trainers, waarvan Jaap van der Plaat, Rini van Leeuwen en Marlies Larsen intussen wel bekende namen zijn. Jaap is mede auteur (samen met Bert Vreeswijk) van het boek: 'Polstokhoogspringen leer je zo', De techniek, methodiek vanaf het begin tot en met het leveren van topprestaties op hoog niveau wordt er én heel duidelijk, én heel bevlogen in beschreven. Maar hij is vooral praktijkman, op het moment dat dit opgeschreven wordt al bijna veertig jaar. Ontving in 2019 de European Athletics Coaching Award. Rini van Leeuwen, net als -later begonnen, maar intussen op een vergelijkbaar niveau functionerend- Marlies Larsen (na haar eigen carrière als hoogspringster ook fysiotherapeut geworden) zijn vooral bekend door, en met het onderdeel hoogspringen.

In de allereerste plaats is je trainerscarrière bij Ilion geen lang leven beschoren, als je niet bereid bent om samen te werken. Mede dankzij dit team en het feit dat er pal naast de baan een ruime zelf gerealiseerde indoor -vooral trainings- hal staat, fungeert Ilion al veel jaren als decentraal trainingscentrum van de Atletiekunie. Dat betekent een behoorlijk aantal gastleden, uit binnen-, maar ook uit buitenland! Nederlanders, Bulgaren, Malthezers, Duitsers....

In die trainingshal worden wel enkele jeugdwedstrijden georganiseerd, naast het Internationaal Polsstokgala en de internationale Highjump Meeting welke laatste twee heel bekende evenementen zijn geworden.

Een klein voorbeeldje van de creatieve samenwerking van het trainerscorps. Zo was er een Duitse verspringster waarvan de aanloop al vanaf de eerste passen niet klopte. Atleten zijn bij Iliion gewend dat meerdere trainers zich met hun 'bemoeien'. (Zeven dagen per week dezelfde kop? Of verandering van spijs doet eten!?) Zij trainde op een bepaald moment bij een, een ander zag dat en zei: "Geef maar even aan mij." Liet deze dame haar aanloop beginnen met een paradepas, zoals je een peloton militairen wel eens ziet doen. "Dat kan je niet maken!" was de reactie. Maar het werkte en het probleem werd zo verholpen.

Al meermalen zijn deze trainers bij internationale kampioenschappen niet alleen aanwezig, maar worden zij door de Atletiekunie ook volledig geaccepteerd en worden hun onkosten betaald. Dat gold bij het EK Indoor 2023 bijvoorbeeld ook voor Maries Larsen die Douwe Amels begeleidde naar zijn Europese indoortitel op hoogspringen.

Waarom trouwens Marlies Larsen en niet Rini van Leeuwen die met hoogspringers toch ook knappe resultaten heeft behaald? Dat komt omdat de trainers hun eigen sterke en mindere kanten kennen, iets wat natuurlijk voor alle mensen altijd geldt, maar ook, omdat goed gekeken wordt naar het karakter van een atleet. Zo wordt steeds gezocht naar de beste combinatie.

Ook wordt er in begrippen gedacht: begrippen zijn woorden die relaties uitdrukken en die het daardoor mogelijk maken dat wat in taal wordt uitgedrukt, te structureren. Zo maken deze het trainingsproces inzichtelijk voor het team en de atleten.

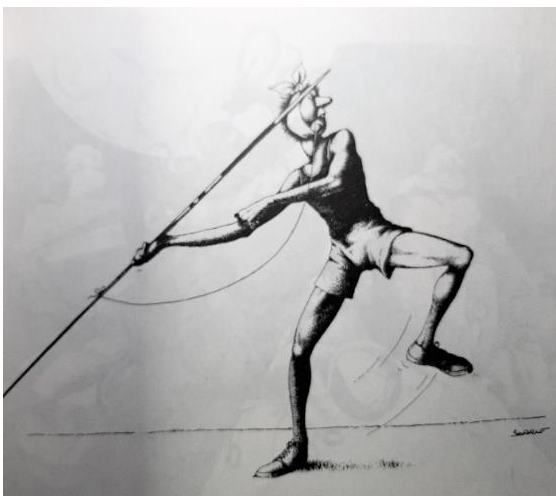
Met alle genoemde voorwaarden wordt vastgesteld wie 'eerstverantwoordelijk' is voor een bepaalde atleet, hoewel 'samen' belangrijk blijft.

Nog een punt als laatste noemen wat niet betekent dat dit het minst belangrijk is, integendeel! Het betreft keten-denken dat heel nadrukkelijk wordt toegepast.

"Ik zie dit gebeuren. Maar wat gaat er aan vooraf? Waar kan het toe leiden?"

En dat geldt voor alle factoren die bijdragen aan succes willen boeken: trainings-technisch, psychologisch, (para-)medisch, enzovoort, steeds opnieuw.

Dit zijn in kort bestek de voornaamste uitgangspunten van dit team. Mensen die bewijzen dat het superioriteitsgevoel dat diverse bondstrainers, gedurende de hele geschiedenis van de Atletiekunie, nog al eens uitstraalden, stevig kiespijn op kan leveren in het veld. Maar dit team kan daar tegen en deze trainers zijn creatief genoeg om daartegen gewapend te zijn zoals uit het volgende beeld blijkt:

Zoals eerder gesteld, er zijn natuurlijk méér verenigingstrainers in ons land, die uitstekend werk leveren. Maar deze 'Ilionezen' zijn uitgezocht om model te staan voor hun eveneens prima functionerende collega's bij andere verenigingen omdat er, vanuit deze stal, continu gescoord wordt. Zeker al vanaf de jaren tachtig met de broers Van der Krogt, Laurens Looije die in 1992 verrassend wereldkampioen junioren polsstokhoogspringen werd, via Robbert-Jan Jansen, Monique de Wilt; en de hoogspringers Jan Peter Larsen, de Bulgarse Mirela Demireva (zilver bij de Olympische Spelen in 2016), om maar enkele namen uit nog veel meer te noemen, tot en met op het moment van schrijven de zussen Sedney en Douwe Amels. Een ongoing story!

3.11 De 21^e eeuw, eindelijk gaat de Atletiekunie echt scoren!

Henk Kort was de opvolger van Bert Paauw, gedurende de jaren 2001 en 2002. Het speerpuntenbeleid werd losgelaten. Er werden drie aandachtspunten geformuleerd voor de komende vier jaren:

- talentscouting en ontwikkeling,
- bevorderen van samenwerking tussen atleten,
- kennisuitwisseling tussen trainers.

Dit naar het voorbeeld van de zwembond. Slechts twee coördinerende coaches, een voor baanatletiek en een voor de weg, die in een viertal centra, verdeeld over het land, de daar functionerende mensen en de verenigingstrainers aanstuurden. Henk Kort was een bijzonder ambitieuze Technisch Directeur maar overschreed continu en heel ruim zijn begroting. Het eerste jaar kostte topsport de Atletiekunie circa 65% meer dan het jaar ervoor, het tweede jaar was dat zo'n 40%. Zodat zijn carrière in deze functie niet lang duurde.

2002 - 2013 was de periode van Peter Verlooy. Zoals al herhaaldelijk gemeld, was er jaren lang sprake van een bijzonder smalle top (als die er al was) en een chronisch gebrek aan geld. In 2003 moest de Atletiekunie tonnen bezuinigen! Externe invloeden hielpen: er werd een nieuw succesvol Papendal-model opgezet in goed overleg en samenwerking met Charles van Commenee die toen prestatie manager was bij het NOC. Samen zorgden zij ervoor dat er een lange sprintbaan in de nieuwe sporthal werd gerealiseerd. In 2005 stelde NOC*NSF een coachfonds in. Men betaalde een fulltime beroepstrainer als de bond dat zelf ook deed. De Atletiekunie mocht/kon maximaal gebruikmaken van deze regeling. Verlooy bereikte dat de bondsbureau-directeur hierin mee ging en zo kwam er met een aantal fulltime bondscoaches, te weten Honoré Hoedt mila, Gert Damkat werpen en Ronald Vetter meerkamp, plus in Sittard Georges Friant voor polsstokhoogspringen, een duidelijke versnelling in de mogelijkheden tot ontwikkeling van de atletieksport. Dit project startte met zeven atleten die vanaf toen op Papendal woonden. (In 2008 al twintig en in 2009 65 die drie of meer dagen op of nabij Papendal woonden en trainden, terwijl in 2010 het maximum van 75 atleten werd bereikt.) Topatleten en talenten. Voor de laatste groep werd Grete Koens aangesteld als talentencoach mila. Met de aanwezigheid van potentiële toppers moet je een beetje geluk hebben maar toptrainers vormen een knop waaraan je kunt draaien, was de insteek van Peter Verlooy. In 2005 verhuisde de Atletiekunie 'met het hele hebben en houwen' naar Papendal en behoorde daarbij tot een minderheid van Olympische bonden die deze stap zetten. Jaarplan 2005 – 2008 kende (evenals een aantal jaren ervoor) als strategische doelstelling het structureel verhogen van het prestatieniveau van Nederlandse topatleten, uitmondend op het hoogste niveau bij Europese kampioenschappen, wereldkampioenschappen, Olympische Spelen en andere aansprekende topevenementen. Dat lukte heel behoorlijk! In 2012 werden medailles behaald bij het Europees Kampioenschap, Wereld Junioren Kampioenschap, het Europees Kampioenschap, Paralympische Spelen en Europees Kampioenschap Cross.

Nadat Peter Verlooy in 2013 zijn functie om gezondheidsredenen noodgedwongen moest neerleggen, werd Joop Albeda aangesteld als interim. Hij bleek vooral een technisch organisator te zijn. Voor vier vakgroepen, te weten meerkamp, sprint, werpen en paralympisch werd een fulltime trainingsprogramma aangeboden op het Centrum voor Topsport en Onderwijs Papendal. In zijn tijd bij NOC*NSF stelde Joop Albeda al dat zwemmen, turnen en atletiek moesten toegroeien naar een prominente positie op de Olympische Spelen. Daar dienden trainers en atleten aan te werken, maar ook de omstandigheden zouden maximaal goed moeten zijn.

Zo was een uitstekende indoortrainingsaccommodatie onmisbaar! (En die is er op Papendal.)

Het waarnemen van Albeda tot in 2014 bij de Atletiekunie kenmerkte zich door netjes op de winkel te passen en hij was sterk in het enthousiasmeren van mensen (begeleiders, atleten).

In 2014 trad Ad Roskam aan, nadat hij eerst bij de zwembond en het NOC*NSF had gewerkt. Als NOC*NSF prestatie-manager gaf Roskam leiding aan het Masterplan Talentontwikkeling: bonden werden ondersteund als zij een structureel programma uitvoerden, gericht op het opleiden van jonge talenten tot topsporter, volgens een vastgesteld Meerjarig Opleidingsplan. Met deze achtergrond kwam zijn uitspraak in zijn eerste Atletiekunie-jaar: "Ik heb slechts te maken met de 25 beste senioratleten." strijdig over. Of was hij toe aan een geheel nieuwe aanpak?

De factoren die bepaalden, dat hij "Ja" zei tegen de vraag om Technisch Directeur te worden, waren de trainings- en begeleidingsmogelijkheden die Papendal bood, het daar gevestigde bondsbureau (de kortst mogelijke lijnen) en de professionele trainersstaf.

Daarnaast was er een goed mandaat, verleend door een bestuur dat op afstand bleef.

Drie doelstellingen, sorry, drie ambities (zoals hij het zelf formuleerde) kenmerkten zijn aanpak:

- Papendal moet toonaangevend zijn,
- zowel trainers als atleten moeten professioneel denken en handelen,
- alle estafettes dienen te worden bezet want
  - a) op de grote toernooien zijn die altijd aansprekend en
  - b) het verbreedt de top op die onderdelen.

Het werkte, in toenemende mate bleken de atleten te ervaren dat zij ook voluit mee konden komen met de internationale top.

Een 'nadeel' van het succes was, dat het aantal betere atleten bijna te groot werd voor de begeleidingsstaf!

Ook met opleidingen was er een stevige samenwerking: de topsport-C-cursus, die in 1991 was gestart maar een kwijnend bestaan leidde, werd nieuw leven ingeblazen en daarnaast werden er 'leerlijnen' ontwikkeld waarvoor trainers vier zaterdagen naar Papendal konden komen om te worden bijgeschoold.

Roskam bleek een man met twee gezichten. Duidelijke contacten met degenen waarmee hij 'dagelijks' te maken had (professionals), slechter peilbaar voor overige Atletiekunie medewerkers. Met betrokken medewerkers (vrijwilligers) die door hun functie raakvlakken hadden met zijn werkzaamheden, meed Roskam het contact. Dat leverde ook irritatie op. Maar het positieve van dit al: Roskam was er duidelijk voor 'zijn' atleten.

Vanaf 2018 werd Charles van Commenee aan de staf toegevoegd als hoofdcoach.

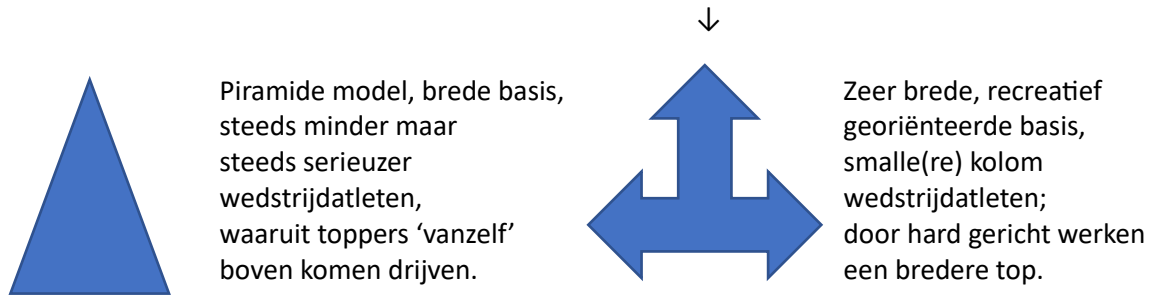
Al op jonge leeftijd was hij (club-)trainer geworden. Sterk geïnspireerd door de instelling van Anton Huisjes en Herman Buuts die zich allereerst afvroegen: "Wat is nodig om de top te bereiken?" Van daaruit groeide zijn instelling om ongelimiteerd te durven denken en daarna pas te kijken wat mogelijk is. Bondstrainer bij de Atletiekunie, werkzaam bij NOC*NSF, daarna in vier jaren de Engelse atletiekploeg naar grootse prestaties geleid op de Olympische Spelen 2012 in Londen, prestatie-manager bij NOC*NSF geworden (zie bij Peter Verlooy), en sinds 2018 dus terug bij de Atletiekunie.

De goede contacten leverden bondstrainers als de Zwitser Laurent Meuwli, en de Pool Tomasz Lewandowski op.

Waar jarenlang het zogenaamde piramide-model was aangehangen (zorg eerst voor een brede basis want daaruit groeien 'vanzelf' een aantal atleten door naar de top) stelde Charles van Commenee dat dit model teveel afhankelijk is van een 'toevallige' doorstroming.

Mede door de nieuwe ontwikkelingen en het 'falen' van het onberekenbaarder en minder goed te beïnvloeden piramide-model schakelden zij over naar dit model:

Samen met Ad Roskam besloten beiden dat wedstrijden als de Europa Cup en dergelijke niet meer serieus belangrijk waren; alle middelen werden ingezet voor de absolute toppers. De onderdelen 400 meter, polsstokhoogspringen en speerwerpen werden tot speerpunten verklaard.

In 2022 eindigde tegelijk het dienstverband van zowel Ad Roskam als Charles van Commenee.

Ook de wegatletiek bloeide op, onder impuls van Gerard Nijboer die in 2009 werd benoemd tot coördinator wegatletiek en in die functie zo'n twaalf jaren actief was. Zijn takenpakket bestond uit het aanspreekpunt zijn voor atleten en coaches van de nationale top, idem voor organisatoren van de grotere wegwedstrijden en loopevenementen, en voor de wegkalender. Ook het stimuleren van nationale toppers, signaleren van nieuwe talenten en ontwikkelingen binnen de wegatletiek maakten deel uit van zijn functieprofiel. Het training geven niet: dat bleef bij de midden- en lange afstand trainers.

De opvolger van Roskam als Technisch Directeur werd Vincent Kortbeek. In prestatief opzicht heeft hij grote schoenen te vullen want begin 2023 behoort de Atletiekunie tot de top-5-landen van Europa!

Kortbeek vroeg -heel terecht!- al snel na zijn aanstelling om zeker een jaar (of langer) te wachten, maar vanaf daarna wil hij graag meewerken aan het vervolg van dit overzicht!

In 2023 kwam er in de 'vernieuwde' Unieraad een kwaliteitszetel voor de Atletencommissie. Denk nog eens aan 1970 toen de topatleten hetzelfde aanbod kregen maar liever in de NTC-S wilden plaatsnemen .....

4 CONCLUSIES

De uitspraak op bladzijde 2 bij de cartoon staat er niet zomaar. Ondanks vele goedbedoelde pogingen heeft het heel erg lang geduurd voor capabele mensen, de benodigde kennis én de benodigde middelen op structurele wijze beschikbaar kwamen om topatletiek te bevorderen en op de juiste wijze, natuurlijk naar de dan heersende normen en mogelijkheden, te begeleiden.

Immers: aanvankelijk gebeurde er

- niets,
- dan incidenteel,
- met een of enkele (buitenlandse) deskundigen,
- met een team van mensen dat vooral regionaal werkte (dat waren meest vrijwilligers),
- met behulp van stages voor atleten bij buitenlandse (veelal Duitse) trainers

en pas veel later

- met trainers structureel in dienst van de Atletiekunie,
- centraal trainen, voornamelijk op Papendal
- en begeleid door een professionele staf.

Ondersteuning van topatleten bleek in de praktijk veel te lang bijna een stiefkindje te zijn door gebrek aan alles:

- tijd, want alles moest gebeuren in de vrije tijd naast studie of werk,
- kundige mensen,
- kwalitatief goede accommodaties,
- en vooral ook: geld.

HET BEGIN

Begrijpelijk moest in de eerste jaren de Atletiekunie opgebouwd worden en vorm krijgen. Dat organisatie veel tijd vroeg en dat dit ten koste ging van een effectieve invulling ten bate van atleten, is daarom heel begrijpelijk en dat laatste werd volledig aan de aangesloten verenigingen overgelaten. Al kun je je wel afvragen of het allemaal niet iets vlotter had gekund. Hoewel, ook Wereld Oorlog I, waarin Nederland weliswaar neutraal was, maar waar desondanks mobilisatie het leven ontwrichtte, zat stevig tegen.

Conclusie: voor atleten waren slechts de verenigingen belangrijk en gezien het kleine aantal verenigingen en daarvan het aantal 'serieuze' atleten dat uitkwam in wedstrijden, was selectie voor een interland niet een al te groot probleem.

DE JAREN TWINTIG

De problemen uit die tijd (een eeuw geleden!) klinken best modern!

- Enkele prima buitenlandse coaches. (Maar hun kennis en kunde werd toen onvoldoende benut.)
- Gesteggel over selectie eisen.
- Veel aandacht voor de estafette.
- Een gebrek aan goede indooraccommodaties.
- En waar blijven de ruimhartige sponsors?

TUSSEN WERELD OORLOG I EN II

De Atletiekunie ontwikkelde zich geleidelijk na, zoals gemeld, een heel moeizame periode ervoor. Onder de nu nationaal genoemde technische commissie (die nog steeds heel druk was met andere bezigheden) kwam een trainingscommissie die op meerdere plaatsen in het land centrale trainingen organiseerde en realiseerde. Vooral daar kwamen bemoeienissen met en ten bate van atleten tot hun recht. Atleten die voor interlands en voor uitzending naar kampioenschappen in aanmerking kwamen, dat bleef natuurlijk bij de NTC.

Er kwamen -voorzichtig- coaches, maar niet uit eigen land, want in technisch opzicht was de Atletiekunie vanaf de oprichting al direct met een grote achterstand in dit opzicht begonnen, zoals al gemeld na hoofdstuk 3.1.

Een groot manco was -en zou nog héél veel jaren zo blijven- een chronisch gebrek aan geld, zodat meestal een beroep moest worden gedaan op enthousiaste vrijwilligers. Die instelling werd ook van atleten gevraagd. Niet alleen het I.O.C. sloot beroepssportbeoefening uit. De Atletiekunie was daar, hoewel iets minder principieel, eveneens sterk in.

Het CDA werd opgericht: de Commissie Dames Atletiek, met de jonge Frans Jutte als grote kartrekker. De commissie vocht (op heel beschaafde wijze) voor betere mogelijkheden voor de atletes in de Atletiekunie, maar ook voor haar eigen positie. Onder of naast de NTC? De laatste won het pleit. (Atletiekbeoefening door vrouwen werd getolereerd; hoe anders is hun plaats in de Atletiekunie nu!)

TIJDENS WERELD OORLOG II

De organisatie van ontmoetings- en inspiratiedagen was tijdens de Tweede Wereld Oorlog goed werk want sportbeoefening was, vooral voor de jeugd, een prima uitlaatklep in deze donkere tijden. Hoewel jaarlijks nog wel nationale kampioenschappen werden georganiseerd, is het begrip 'topatletiek' eigenlijk misplaatst.

EIND JAREN VEERTIG EN DE VIJFTIGER JAREN

Het ontbrak aan een vaste leiding. Een structureel beleid was wel gewenst, maar het kwam er niet van. Afhankelijkheid van middelen en van enkele goedwillende mensen. Weinig centrale trainingen, vaker decentraal, meermalen gewoon maar bij de eigen vereniging.

Desondanks was het natuurlijk -zonder structurele steun van de Atletiekunie- ook de tijd van Fanny Blankers-Koen. Vooral haar vier gouden medailles bij de Olympische Spelen in Londen op 100 meter, 200 meter, 80 meter horden en met de 4x100 meterploeg weet 'iedereen' in Nederland en dit vormde, naast veel meer prestaties (in de periode van 1943 tot en met 1954 wereldrecordhoudster op zes verschillende onderdelen) de basis van haar latere uitverkiezing tot 'atlete van de 20^e eeuw'. Maar ook Wim Slijkhuis, brons bij de zelfde spelen op 1500 meter en 5000 meter behoorde in die tijd tot de wereldtop.

Helaas moet deze periode toch weer minder rooskleurig worden besloten: er heerste een stevige 'haat-liefde verhouding' met het NOC. En ....., interne ruzies en relletjes (niet voor het laatst overigens) kenmerkten eveneens deze periode.

DE JAREN ZESTIG

Dankzij het goede werk van de NATV kwamen er in de jaren zestig beter opgeleide Nederlandse trainers. Ook de inbreng van buitenlandse gasttrainers hielp om het niveau op te stuwten. De in het vorig decennium ingezette aanpak om vrouwen in wedstrijdverband meer dan 400 meter te laten lopen, was succesvol, zeker voor ons land. Hoewel het misschien wel 'de wet van de remmende voorsprong' was: Nederlandse middenafstand loopsters als Gerda Kraan, Maria Gommers, Ilya Laman, Anneloes Bosman en enkele anderen, scoorden op internationale kampioenschappen. (Trouwens ondanks het feit dat zij meermalen werden 'afgeremd' door bestuurlijke maatregelen van Atletiekunie-bobo's.) Maar toen in meer landen structureel aandacht aan mila werd besteed, duurde het tot Elly van Hulst (alleen zij) en nog later Ellen van Langen (eigenlijk maar één keer, maar wel heel mooi) in de twintigste eeuw internationaal succes boekten.

DE JAREN ZEVENTIG

Werken onder leiding van een trainingscoördinator, planning volgens de Olympische cyclus; Papendal; luisteren naar de atleten; dat zijn goede stappen maar het leverde desondanks nog weinig op! Een verzuchting uit die dagen in een jaarverslag: "Wanneer slagen we er nu eens in om de neuzen een kant op te laten wijzen?" Want: te vaak waren er bobo's die 'elkaar de tent uitvochten' en dat was bepaald niet in het voordeel van topatleten.

DE JAREN TACHTIG

Een periode, waarin het onderling gekissebis nog niet was uitgebannen. De ontstane commotie in de Unieraad was bedoeld om tot een onafhankelijker, en dus eerlijker aanwijzingsbeleid te komen, maar zou achteraf bezien er slechts toe geleid kunnen hebben, dat andere 'belanghebbenden' de verantwoordelijkheid zouden overnemen. Langzamerhand ontstond een rustiger klimaat, waarin, hoewel met kleine stapjes vooruit, steeds wat beter gepresteerd werd.

DE JAREN NEGENTIG

Tja, de kritiek op Kauffman en Paauw was bepaald niet nieuw. Voorgangers als Waterreus, Boverman, Buuts hadden ook het nodige te verwerken gekregen van trainers (Westphal, Swinkels, Van den Goolberg, Kraaijenhof, om er maar enkelen uit meer te noemen), én van atleten; van de wegatletiek waarvoor Wim Verhoorn zowel veel inzet en creatieve ideeën toonde, maar ook veel weerstand opriep ..... Sinds de jaren '70 scheen dit zich verzetten tegen de gevestigde macht -zelfs intern- steeds meer 'normaal' te zijn .....

Ook een gevolg van een veranderend maatschappelijk gebeuren, waardoor het WIJ-tijdperk dat na de Tweede Wereldoorlog heel sterk was, werd vervangen door een IK-tijdperk? Denk aan de studentenopstanden in Parijs, de opkomst van Provo's en Kabouters in ons land, de Maagdenhuisbezetting in Amsterdam, culminerend in het verzet van zelfs een heel land (Tsjechoslowakije) tegen de almacht van de Unie van Socialistische Sovjet Republieken.....

Waar Buuts heel nadrukkelijk contact zocht met de atleten en er -naast natuurlijk beleid makend werk- vooral voor hun wilde zijn, kozen Kaufman en Paauw ervoor om de directe contacten met name aan de bondscoaches over te laten en zelf zo optimaal mogelijke voorwaarden te creëren.

DE 21^e EEUW

Peter Verlooy kan beschouwd worden als de grondlegger van de successen die realiteit werden. In zijn tijd scoorde vooral Dafne Schippers. Daarna pakte Ad Roskam de draad heel professioneel op. Werkte de opgezette structuur steeds verder uit en vulde deze ook in met een vaste staf bondscoaches.

Met als gevolg ijzersterke estafetteteams, vooral 4x400 meter (vrouwen en mannen), toppers in het werpen (Jessica Schilder, Alida van Daalen en Jorinde van Klinken hoewel de laatsten vooral in de Verenigde Staten aan hun doorbraak werkten), en natuurlijk Sifan Hassan (na de aanloopjaren in ons land ook in de Verenigde Staten), Lieke Klaver en zeker Femke Bol als meest nadrukkelijke exponenten.

Die trek naar de V.S. was trouwens niet nieuw. Meerderen kozen al sinds enige tientallen jaren voor een trek over de plas om daar te studeren, maar vooral aan hun atletiekcarrière te werken. Het meest succesvol daarbij was Ria Stalman met haar bereikte gouden Olympische medaille, maar haar dertig jaar later geuite bekentenis hoe dat resultaat behaald werd, klopte geheel met het beeld dat haar fysiek toen al toonde.

Voor wat betreft de 21e eeuw is het eigenlijk niet zo'n goed idee om nu al terug te willen kijken op de periode waarin we op dit moment verkeren. De geschiedenis in kaart brengen van de manier waarop topatletiek is ondersteund en gefaciliteerd, gaat nu eenmaal gemakkelijker wanneer je dat van een afstandje kunt bekijken. Het heden is daarvoor wel erg dichtbij.

Hoofdstuk 3.11 beschrijft in grote lijnen de aanpak, die gestoeld is op professionalisering in *alle* opzichten. Niet alleen de technisch directeur en de bondstrainers zijn fulltime prof; dat geldt natuurlijk ook al jaren voor de atleten zelf en voor bijzonder veel van de mensen 'eromheen', tot en met de ploeg medewerkers die op het bondsbureau ten bate van topsport werken. Ook kan worden gesteld, dat we een ongekend succesvolle generatie atleten en atleten hebben. Plus, dat de huidige aanpak er aan bijdraagt om de aanwezige capaciteiten van onze toppers maximaal te ontplooien. Selectie en aanwijzing voor kampioenschappen is echter niet meer alleen afhankelijk van het oordeel van de technische staf, net zo min als van het behalen van gestelde limietprestaties, maar tegenwoordig ook van de positie op de internationale ranglijst. Daarmee is het veelvuldig geharrewar dat eigenlijk steeds speelde, over wie verantwoordelijk is voor het vaststellen van limieten, het opmaken van de uiteindelijke selectie van wie wordt uitgezonden naar de grote toernooien, nu ontdaan van de scherpste randen.

Het beeld bij NOC*NSF was al jaren: medailles winnen, Nederland bij de top-10 landen in de wereld. Dat wordt niet losgelaten maar er zijn wel twee prioriteiten bij gekomen. Begin 2023 introduceerde Pieter van den Hoogenband al dat verhalen vertellen óók belangrijk is. Oké! Sifan Hassan en Femke Bol vulden dat direct in bij hun eerste starts tijdens de WK 2023 in Boedapest door in -vrijwel?- gewonnen positie vlak voor de finish te vallen. Maar bij hun volgende starts die nare ervaring op fenomenale wijze achter zich te laten!

Een volgende prioriteit, zoals uit de concept Nota Topsportstrategie 2025+ blijkt, is om al tijdens de carrière van de topsporter de voorbereiding te starten om deze klaar te stomen voor een leven na de sport. (Zie nog eens bladzijde 37, over de passage waar in 1986 het rapport Nazorg Topsport gepresenteerd werd!)

Als deze voornemens het vaak stressvolle topsportersbestaan wat draaglijker kunnen maken, dan zou dat niet verkeerd zijn!

Vooruitgang vasthouden, verbreden! Er alles aan doen, dat de toekomst niets anders zal zijn dan het heden op een later moment. Dat is de uitdaging van vandaag!

5 SLOTWOORD

In hoofdstuk 4 is steeds een korte, persoonlijke indruk per behandelde periode genoteerd. Deze teksten zijn natuurlijk veel meer vatbaar voor discussie dan de beschrijvingen in hoofdstukken die eraan vooraf gaan. Hoewel die beschrijvingen meermaals zijn samengesteld uit verschillende bronnen, die bepaald niet altijd exact van een zelfde kijk op de materie uitgingen en daarom dus ook voor discussie vatbaar zijn.

Zo is opgevallen dat in verslagen van de Atletiekunie (geledingen) veelal een meer neutrale toon is aangeslagen bij, laten we ze maar noemen: 'ongemakkelijke' gebeurtenissen, waar dan de At(h)letiekwereld, en vooral krantenartikelen daar in veel scherpere bewoordingen over spraken. Natuurlijk is er altijd wel aandacht van de pers geweest voor wat er mis was bij de Atletiekunie maar vooral na de Tweede Wereldoorlog lijkt het wel of het gespitst zijn op 'schandaaltjes' groter werd. Begrijpelijk als ook meermaals het eigen nest bevuild is met onderlinge ruzieachtige toestanden door bestuurders en kaderleden.

Nu moet eerst worden erkend dat de Atletiekunie een heel moeilijk te besturen organisatie is. Teamsporten kennen hooguit een recreatieve -, breedte – en topsport 'afdeling', maar alle met één richtinggevend verhaal. Atletiek is eigenlijk een samenspel van zeer veel verschillende vormen van sportbeoefening, die alle hun eigen belang hebben en dus bij tijd en wijle onderling knokken om de meeste aandacht, plus de te creëren mogelijkheden (en geld). Waarbij ook zéker de topatleten (en hun trainers) heel begrijpelijk oogkleppen op hebben want: "In de directe voorbereiding en in een wedstrijd telt alleen mijn belang!" (Al is het wel fijn en nodig om te kunnen 'profiteren' van trainingsmaatjes en concurrenten.) Zodoende was de ruimte voor conflicten steeds ruimschoots aanwezig.

Dit samenspel van hecht verbonden, maar toch verschillende vormen van sportbeoefening maakt ook een structurele vorm van sponsoring moeilijk. De Atletiekunie had/heeft het nodig, maar atleten zijn vaak veel meer gebaat bij een persoonlijke sponsor. Kosten van levensonderhoud, de training (skampen), het benodigde materiaal ..... Kleding voor de nationale selectie is nog wel doenbaar (als wedstrijdtenue) maar daar zijn schoenen en spikes al gauw een forse bron van onvree geweest en 'uitgaanskleding' bij een toernooi bijvoorbeeld botst dan heel gemakkelijk met de persoonlijke sponsor van de atleten. Was, is en blijft moeilijk! Dankzij persoonlijke contacten (zoals bijvoorbeeld van Jutte, Nationale Nederlanden) is er een tijdlang van mooie structurele sponsoring sprake geweest, maar doorgaans bleek/blijkt dat moeilijk realiseerbaar.

Met onregelmatige regelmaat was er sprake van afwisseling in centralisering en dan weer decentralisering. Decentraliseren kwam vaak voort uit geldgebrek (en wegens school of werkzaamheden overdag slechts afhankelijk zijn van hooguit weekenden, waarbij ook de reis een belemmerende factor kon zijn). Voor de absolute nationale top en aankomende jonge talenten is sinds het goed functioneren van Papendal, plus de mogelijkheid om er goedkoop of soms zelfs gratis in een passende woonruimte te verblijven, die situatie sterk verbeterd. Wat continu als groot bezwaar van decentralisering werd beschouwd, is de daarbij noodzakelijke goede samenwerking met verenigingstrainers die te vaak te wensen overliet. Maar centraal trainen was ook niet zomaar dé oplossing. Bondstrainers die ook persoonlijk trainer waren van geselecteerde atleten en 'dus' beschuldigd werden van partijdigheid bij opstellingen of uitzendingen, het is in de loop der geschiedenis meermaals voorgekomen. Trainers die hun atleten (grotendeels) moesten 'afstaan' aan de bondstrainer ....., zoals al eerder gezegd: er was steeds genoeg conflictstof voorhanden!

Wat we echter niet moeten vergeten is, dat er bij niemand die zich inzet of ingezet heeft voor de Atletiekunie, sprake is/was van kwade bedoelingen. Eerder kun je spreken over veel te diepe schuttersputjes die goed communiceren te ernstig bemoeilijkten.

De 21e eeuw is tot op heden in met name kranten veel rustiger dan de 20e. Dat sinds de opkomst van televisie, internet en sociale media hun rol veranderd is, plus het gegeven dat de Atletiekunie in veel opzichten steeds meer geprofessionaliseerd is, én dat er vooral in de twintiger jaren van de 21e eeuw resultaten op wereld topniveau behaald worden, zal daarbij geholpen hebben. Ook zal meespelen dat de laatste generatie vrijwilligers die in de 20e eeuw beleidsbepalende functies bekleedde, vanwege hun leeftijd grotendeels 'uit de Atletiekunie' is gegroeid. Sinds de structuurwijziging van 1997 is beleidsbepaling volledig in handen gekomen van professionals en wordt het werk van vrijwilligers vooral benut voor het contact met de basis en voor de broodnodige praktijkinput en -adviezen.

Wat heeft het -al dan niet- beleid door de jaren heen nu opgeleverd? Een, hoewel simpel, plaatje om dat enigszins inzichtelijk te maken aan de hand van dit voorbeeld van Nederlandse atleten die deelgenomen hebben aan de Olympische zomerspelen. Hoeveel hunner zijn op de (huidige) finaleplaatsen 1 tot en met 8 geëindigd?

Omgerekend in punten: 'goud' is 8 punten, 'zilver' 7 punten, ...8^e plaats 1 punt.

Natuurlijk springt de periode van met name Fanny Blankers-Koen, Tinus Osendarp en Wim Slijkhuis er uit maar verder werd er maximaal rond de 15 punten en vaak daar onder gescoord. De spelen van 2016 en 2020/1 scoren geheel in overeenstemming met de veranderde, steeds professionelere werkwijze zoals in het voorgaande is beschreven. Al moeten er natuurlijk ook talentvolle atleten zijn en daarover hebben we nu bepaald niet te klagen.

Jaar	Aantal deelnemers	goud	zilver	brons	4e	5e	6e	7e	8e	punten
1896	Geen									
1900	1									
1904	Geen									
1908	19									
1912	1									
1920	10		1					1		9
1924	20			1					1	7
1928	50		1			1	1	1		16
1932	7				2	1				14
1936	18			2		3	2	1	1	33
1948	22	4		2	1	2	3		1	67
1952	10		1			1	1			14
1956	Geen									
1960	10					1		2		8
1964	8						1	1		5
1968	12			1	1				2	13
1972	7						1			3
1976	5									
1980	9		1							7
1984	13	1						1	1	11
1988	18						1		1	4
1992	15	1								8
1996	9							1		2
2000	9									
2004	20					2	1		1	12
2008	11							1	1	3
2012	14					1	3			13
2016	24		1			3			1	20
2020/1	44	2	3	3		1	1		1	63

Door wie werden de medailles behaald?

Goud

1. Fanny Blankers-Koen - 100 m - 1948
2. Fanny Blankers-Koen - 200 m - 1948
3. Fanny Blankers-Koen - 80 m horden - 1948
4. Fanny Blankers-Koen, Gerda van der Kade-Koudijs, Xenia Stad-de Jong, Nettie Witziers-Timmer - 4 x 100 m - 1948
5. Ria Stalman - discuswerpen - 1984
6. Ellen van Langen - 800 m - 1992
7. Sifan Hassan - 5.000 m - 2021
8. Sifan Hassan - 10.000 m - 2021

Zilver

1. Wim Bekkers, Jan Hengeveld, Sijtse Jansma, Henk Janssen, Anton van Loon, Willem van Loon, Marinus van Reikum, Willem van Reikum - touwtrekken - 1920
2. Lien Gisolf - hoogspringen - 1928
3. Puck Brouwer - 200 m - 1952
4. Gerard Nijboer - marathon - 1980
5. Dafne Schippers - 200 m - 2016
6. Anouk Vetter - zevenkamp - 2021
7. Liemarvin Bonevacia, Terrence Agard, Tony van Diepen, Ramsey Angela - 4 x 400 m - 2021
8. Abdi Nageeye - marathon - 2021

Brons

1. Rinus van den Berge, Jaap Boot, Harry Broos, Jan de Vries - 4 x 100 m - 1924
2. Tinus Osendarp - 100 m - 1936
3. Tinus Osendarp - 200 m - 1936
4. Wim Slijkhuis - 1500 m - 1948
5. Wim Slijkhuis - 5000 m - 1948
6. Mia Gommers - 800 m - 1968
7. Femke Bol - 400 m horden - 2021
8. Emma Oosterwegel - zevenkamp - 2021
9. Sifan Hassan - 1500 m - 2021

De hier en daar ingevoegde illustraties zijn cartoons van Claude SERRE, een Frans tekenaar die leefde van 1938 tot 1998.

Speciaal over die van de tweede bladzij: het ziet er wanhopig uit voor deze loper die zo graag naar de Olympische Spelen zou gaan. De tekst erboven is helaas maar al te lang van toepassing geweest. Het is een beeld dat vooral in de beginjaren, maar ook nog vaak daarna het gezicht van de Atletiekunie heeft bepaald. (Mede dankzij ook van tijd tot tijd een van de Atletiekunie afwijkende visie van het NOC en later het NOC*NSF.)

Tóch is rechtsonder op de cartoon een spoortje licht te bekennen! Zou dat de voorbode kunnen zijn van het licht van een schijnwerper, voorzien van een hoogwaardige krachtbron, die de huidige periode en de toekomst in het volle licht zet?

BRONNEN

Jaarverslagen van het Atletiekuniebestuur (de jaren 1901 tot en met 2022)

Jaarverslagen van de (Nationale) Technische Commissie / Sectie Wedstrijd Sport / en input van de sector Topsport (de jaren 1901 tot en met 2022)

Tijdschriften:

- De Revue der Sporten (de jaren 1908 tot en met 1931)
- De At(h)letiekwereld (de jaren 1934 tot en met 1996)

Boeken:

- 1970 – 2000 130 jaar Atletiek in Nederland
Aad Heere en Bart Kappenburg
Stichting 130 jaar Atletiek in Nederland 2000
- Ruwe diamanten Talentontwikkeling in de sport
Cors van den Brink en Eimer Wieldraaijer
..daM uitgeverij 2011
Daaruit het interview met Ad Roskam als prestatie manager bij NOC*NSF
- Op jacht naar goud
Maarten van Bottenburg
Arko Sports Media 2008

Dagbladen:

- Diverse artikelen uit met name de landelijke bladen

Internet:

- Wikipedia
- Atletiekhistorici

Cartoons van Claude Serre